

CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest,
V., Gizella-tér 1.
(Haas-palota).

Szemüvegek és
orrcsüptetők legtekélyesebb Punctal és Iso-
krystar üvegekkel. Színházi, tábori és prizmas
látcsövek. Aneroid barometerek, szoba-, ablak-,
fürdő-, láz- és utazó hőmérők. Nagyító üvegek,
olvasó üvegek és loupék. Fényképészeti ké-
szülékek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A keblek fejlesztésére és erősítésére a Pilules Orientales közelébe semmi sem jöhet.

Szép, kemény és kifejlett kebel mindig nagy
vágva volt az elegáns hölgyeknek, mert elenged-
hetetlenül hozzátartozik a szépség teljességéhez.
Tehát nem felesleges ismételni a hölgyeknek,
vagy azoknak a nőknek, akiknek kebelük nem
rendelkezik az a ruganyossággal, amelyet a
mostani divat megkövetel, hogy egyedül a Pilules
Orientales adják meg az ideális kebel, amely
elegánsan harmonizál a derek karcsúságával.
Sok másféle szert és kezelést hirdettek még,
mint például a kebel erősítését, de eddig mind hatástalan-
nak bizonyult és kénytelen volt a Pilules Orient-
ales-nak átengedni a teret, amelyet ma az egész
világban ismernek és kedvelnek. De mindez nem
tart vissza némely utazót attól, hogy időrlé-
sére ismét csodaszertnek ne hirdesse a maga
készítményét. Ezek az ügyek, sajnos, nem váltak
ad ezekben a csabító ma-
gasztalásoknak, a nagy költ-
ség ellenére is csodák.
Ezek a hölgyek jobban te-
tek volna, ha mindjárt a
Pilules Orientales-hoz fordít-
ják, mert akkor sok csabít-
ást elkerülhettek volna.
Azon hölgyek száma, akik
a Pilules Orientalesnek kö-
szönhetik a gyönyörű mel-
let, nagyobbodik napról-
napra és a hálaük kitünik
dicserő leveleikből, amely-
ket — hivatali fiók akadá-
lyoz abban, — hogy teljes
szövegükben közöljük, de
amelyek a Pilules Orient-
ales elvitathatatlan hatá-
sának szólnak és autentikus
bizonyítékaik.

Igy ír pl. de C... hölgy:
Többször meg vagyok elégedve
azon eredményekkel, amelyet el-
értem a Pilules Orientales-nel.
Legyen bizalmas, miszerint há-
lomat fogom Önnek tanúsítani,
hogy fogok jó és jól érdemelt
reklámot csinálni az Ön pilu-
láj részére.
Mme de C... rue Bayen,
Paris.

Es a másik:
Drám!
A Pilules Orientales nagyon jól tesznek és köszönök
szívesen, látom örömmel azon becsületek lassan eltűnni,
amelyek körültekintő kebelmet. Most már nem esem ké-
sége, hogy szép kebel fogok visszakapni, amelyet több
éve óta elvesztettem.
Louise M... rue Franklin, Passy.

A Pilules Orientales használata által csodálat-
osan meglelték a fiatal leányoknak épp úgy,
mint azon hölgyeknek, kiknek kebelük tökéletle-
nül van kifejlesztve vagy száradtság és beteg-
ségben szenvedett.)
Gyermekkorában és szűz korában egyének is be-
vehetik azokat, ahogy a következő két kivonat
mutatja:
Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
A barátom, akivel megismerkedtem a Pilules Oriem-
talis-nal, nagyon meg van elégedve. Sőt gyomor-
gőrést voltak, amelyek alig voltak.
L. F... rue Courage, Gravelle.

Igy a Pilules Orientales nem ártanak soha
sem az egészségnak, sem a gyomornak. Külön-
ben kizárólag ártatlan és jótévő anyagokat tar-
talmazznak s nem veszélyes szereket, mint az én
vagy más és soha nem merül föl panasz 30 év
óta, amióta minden országban hölgy és fiatal
leány használja.
Az orvosok maguk elismerik érdemét, rendelik
patikáiknak, amit a következő levél bizonyít:
Drám!
Több is rendeltem a kitűnő Pilules Oriem-
talis-nak az a pácienseimnek és örömmel kijelent-
hetem Önnek, hogy ennek számos sikert köszönhetek.
Doctor G... A. N...
(Jóre-Inferieur.)

A kezelés jó hatása azonnal
kifejeződik, a hatás 2 hónap
alatt, sőt gyakran néhány
het alatt, ahogy a köv-
kező két levél mutatja:
Drám!
14 nap óta szedem a Pilules
Orientales-t és már megelégedet-
séggel meglepő eredményt veszek
erre.
Mme H... L... rue Condart,
Marseille.

Drám!
Ezen levélnek Önnek gratu-
lálni a Pilules Orientales-nel
amelyet jobban lehetne csoda-
pillulának nevezni, hogy egyet-
len üveg eleget volt, hogy
elértem a méltóságomat,
amely kebelmet mindkét oldalán
volt. Most gyönyörű kebelmet van.
A és puha mellem megkémé-
nyedett, a és az Ön Pilulától
el vagyok ragadtatva.
Mme A... L... Vercy, Sojé

Itt félbeszakítjuk a citá-
lásokkal, amelyek a Pilules
Orientales hatásait mutat-
ják, amelyek nem engedik
összetéveszteni egyikével
sem azoknak a nem reális
szerekeknek, amelyek napról-napra megjelennek.
Itt félbeszakítjuk a citálásokkal, amelyek a
Keleti pilulák hatásait mutatják, amelyek nem
engedik összetéveszteni egyikével sem azoknak
a nem reális szerekeknek, amelyek napról-napra
megjelennek.

Igy tehát a hölgyek, ha javítani akarják kebel-
ük esztétikáját, ha melük nem elég kiterjedt
vagy kemény, ne habozzanak a Pilules Oriem-
talis-hoz fordulni. Néhány hét alatt leg-
kedvesebb álmaikat teljesítve fogják látni és
nem fogják lezárni derekuk megadott haru-
nójukat figyelni. Meg lesz lepetve és elragad-
tatva azonnal teljesült gyors átalakulással.

Egy üveg „Pilules Orientales” ára, haszná-
lati utasítással együtt 6.45 postaiutalványon való
beküldése ellenében, vagy 6.75 kor. utánvétellel.
J. Ratte, Pharmacien, 45, rue de l'Éclair, Paris.
Raktár Ausztria-Magyarország részére:
Török, József gyógyszerész, Budapest, VI. ker.,
Király-utca 12. sz. Vértelb Franz, Kosmet.
Artikel Wien, XII. Bez., Teichacker-gasse 5.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

Drám!
En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Oriem-
talis-nal, amelyek nemcsak kis és nagyobb kebel adnak,
hanem egészséges is vagyok. Ma 30 éves vagyok,
visszategyem voltam a legsebezhetőbb gyermekkorom óta és
csak azért, hogy tudjam, az Ön Pilulát, látom vé-
segyességemért elcsinálni.
Mlle G... place St.-Pierre, Tonneins.

51. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 21.

Szerkesztőiroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.Egyes szám
ára 40 fillér.Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

Wiktorin
lámpa

**A legszebb
KARÁCSONYI AJÁNDÉK.**

Nincs vezetése! Bárhová vihető!
Tartóssága örökös, jóállás mel-
lett, 100 gyertyafény óránkint
4 fillérbe kerül. Kérjen ár-
jegyzéket.

**WIKTORIN ÉS TÁRSA, BUDAPEST,
VIII. Baross-u. 1.**

MEGJELENT katonai puská a mellénvzsebben

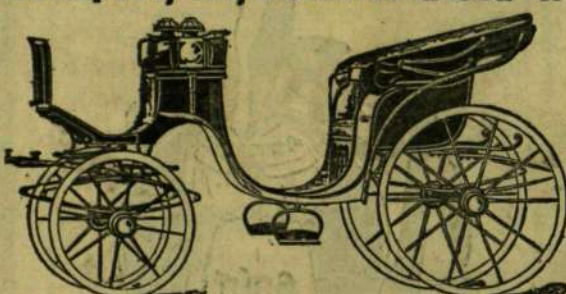
a 7.65 és
9mm-es Frommer

Baby-pisztoly

nagy kaliberű, hat-
lövétű — mellén-
vzsebbe való fegyver
katonai puská-
várattal. A Fegy-
ver és Gépgyár
R.-T., Budapest,
gyártmány. Kap-
ható minden jobb
fegyver-kereskedésben.

Kocsiárucsarnok

Budapest, IX., Köztelék-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiárucsarnoka. Árjegyzék ingyen.

+ Csak a hölgyeket érdekli! +

Első magyar női egészségügyi
és testápolási cikkekészaküzlete

KELETI J.

Bpest, IV., Korona-
herceg-u. 14/16. sz.
(Dr. Szapary-udvar.)

A csig száját gyártmányú és külföldi kü-
lönlegességek: Huskötők az összes al-
tati bántalmak ellen. Erodasi párisi fű-
zők és melltartók éptermékűk részére,
valamint kiegészítőfűzők fűző művészek
számára. Cs. és kir. szab. sörvítő.
Egyenestartók. Hygienikus habbajkötők.
Gummiharisnyók. A legkiválóbb francia
és amerikai női övezet különlegességek!
Uj! Auto Vaginal Spray. Uj! Irrigáto-
rok, bidék, valamint az összes betegségi-
lasi cikkek. — Csak szakavatott női
kezelés. — Mérsékelt és polgári árak

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Ekszerek! Ezüstneműek!

készpénz és angol rendszerű részletezésre,
is beszereshetők gyári áron áremelés nélkül

SARGA JÁNOS

ékszergyártó, cs. és kir.
udvari szállító. Kolozsvár,
Mátyás király-tér 13. sz.
Vidéktelep-utca 13. sz.

Képes nagy kataló-
gust ingyen és bér-
mentve küldjük meg.

Riessner Kályhák

**Phönix-
folytonégők**

Egészségi szempontból
legkiválóbb rendszer.
Eredeti biztonsági szabályozóval.
Gázkiömlések és robbanások
kizárva.

**Pluto
az új rendszer.**

A fűtési szakma terén évek-
et tartó tanulmányozások
kimagasló eredménye

Fortuna

Ringeisen Testvérek cégnél Budapest,
Hold-utca 21.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NERVEVŐ ÓRAÜZLETE.

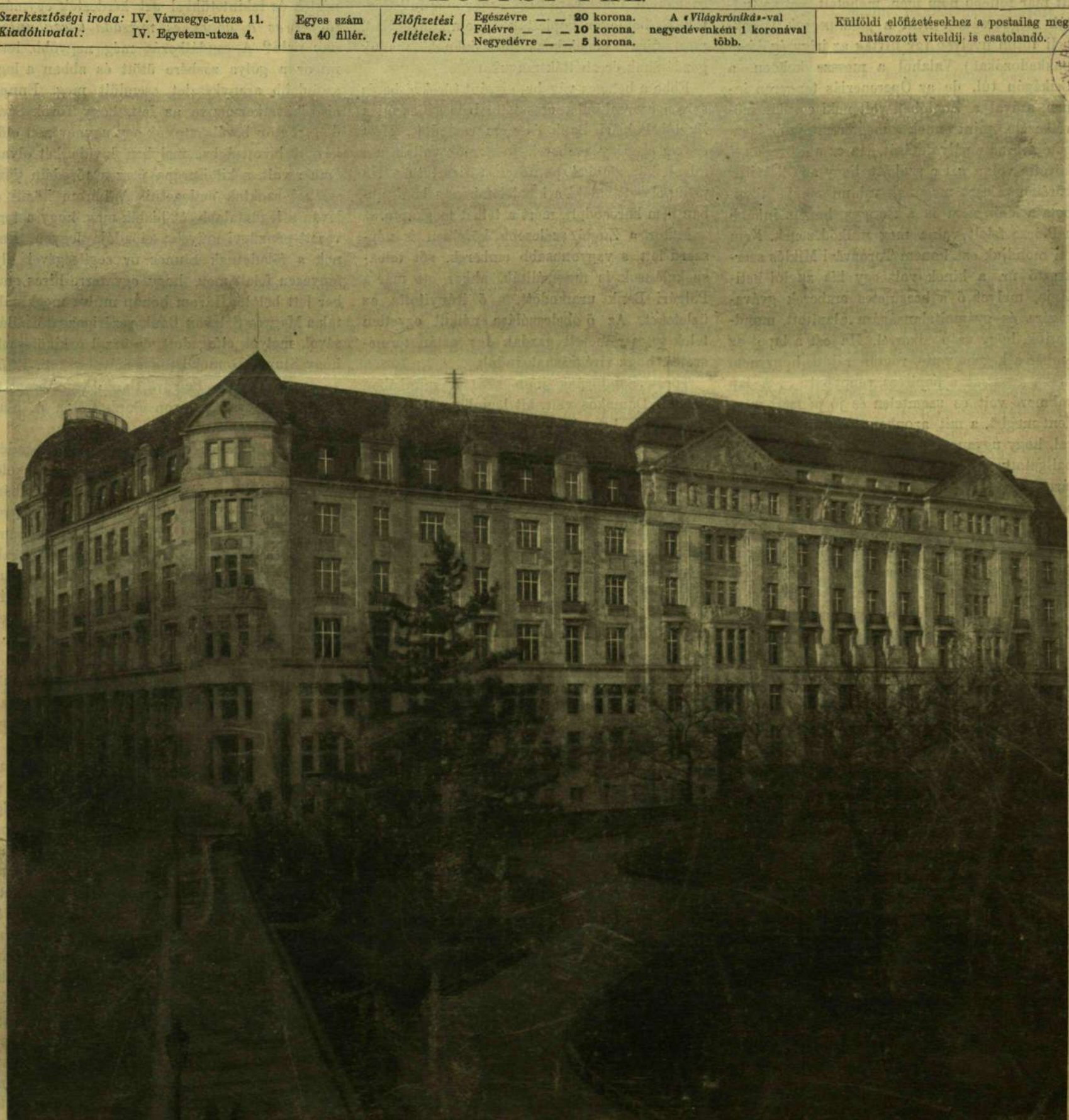
Alapított
1847.

Brausweller János

Szeged, Cs. és kir. kizárólagosan
szab. cirkonomet. és művés. órátlalója
a remontoir ingóráknak
stb. stb.

• ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszkhözítetnek.

A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK BUDAPESTI ÚJ PALOTÁJA A JÓZSEF-TÉREN. — Balogh Rudolf felvétele.

A Bazilika mögött

Írta Rákosi Vilmos.

II.

A Magyar-Szlavon Bank szecessziós házá-
nak kapuja alatt megkondult az öreg harang,
nem az, melyre a bukott bankok tartozásuk
kifizetését szokták bizni, hanem az, a mely a
nagyfejek megérkezését jelenti. A kondítás
ezúttal Török Sándornak, a vezérigazgatónak
szólt, a kit a tisztviselők maguk közt csak
muftinak szoktak nevezni. Mindég korán jött,
majdnem ő volt az első az épületben. Könnyű
neki, őt nem fenyegeti az a veszedelem, a mi
a kisebb tisztviselők feje fölött lebegett, a kiket
kollégáik rögtön strébereknek neveztek, mi-
helyt pontosan jártak a büroba. Török Sándor
itt már följebb nem igen mehetett, ezt se tud-
ták megbocsátani neki a *pukkancsok*. (Bank-
beli intim nyelven így hívták az irigységükben
pukkadozókat.) Valahol a messze keleten, a
Csikágón túl, de az Óperenciás tengeren in-
nen, szóval a Zuglóban volt neki egy kis szö-
vetkezte, mint ennek a megteremtője és igaz-
gatója kezdte pályafutását. Ha ez a szövetkezet
követke volna azt a szokást, hogy az állatvilág
köréből választ magának valami szimbolumot,
nem a Méh, nem is a Hangya, hanem inkább
a Píocza felelt volna meg működésének. Nem
mi mondjuk ezt, hanem Tornavári Miklós szer-
kesztő úr, a kinek volt egy kis zuglói heti-
lapja, melyet ő a becsületes emberek gyáva-
ságára és gyámoltalanságára alapított, mond-
hatjuk, hogy szép sikerrel. Ha ezt a lapot az
ember a kezébe vette, rögtön rájött, hogy nem
hiába gyártják a papírost rongyból... A lap
vakmerő volt és szemtelen és jó pénzért min-
den megért, a mit azonban ellensúlyozott az-
zal, hogy ugyancsak jó pénzért mindent el is
hallgatott. Mindég gyanús, ha egy lap nagyon
lármás, mert csak azért tájtja el a száját, hogy
betűmjék. Az igazság iránt nem volt semmi
érzéke: annyira hazudott, hogy még az ellen-
kezője sem volt igaz annak, a mit írt. Török
Sándor bankalapítása nagyszerű prédája volt
Tornavári Miklósnak, mert az ilyen intézetek
különösen érzékenyek a nyilvánosság iránt.
Török Sándor akkor fiatal és erőteljes ember
volt, a ki bikiavadori allűrökkel ment neki az
életnek, s nem szokott kitérni a küzdelem elől.
Eleinte Tornavári Miklóssal szemben is így
akart eljárni. Még akkor nem jött rá, hogy az
e fajta embereket nem a fölülknél, hanem a
nyélvükönél fogva kell megragadni. Végre bele-
únt abba, hogy Tornavári lapja minden héten
Rózsa Sándorhoz és egyéb jónevű betyárokhoz
hasonlítva és kiegyezett a jeles úrral. Az ere-
dmény rögtön mutatkozott. Egy hét múlva a
lap már a következőket írta: *A Zuglói Polgári
Bank, mint szövetkezet működése, mint egy
meleg májusi eső, áldásként harmatozza be
egész vidékünket.* Csak a beavatottak tudták,
hogy ezt a meleg májusi esőt pénzügyi körök-
ben pausálának hívják.

Mikor Török Sándor működése helyéül a
Zuglót szemelte ki, talán Mózes példája lebe-
gett előtte, kinek a rideg sziklából enyhet adó
forrást sikerült faszakasztania. A Zugló akkoriban
nem sok kilátással kecsegtetett. Első települési
jobbmodú hivatalszolgák és egy kissé megtol-
lasodott postások voltak, a kiket, többnyire
faluról beszámazott emberek lévén, az a vágy
kergetett ide, hogy mint elődeik, ők is a ma-

guk házában lakhassanak. Nem élt bennük na-
gyobb ambíció, mint a fecskében, csak annyi,
hogy erre a helyre, a büszke főváros homlok-
zatára, egy sárfészket tapasszanak, de az aztán
az övék legyen. Ez a vágy, melynek lángját
különben a függetlenségre való vágy is táp-
lálja, szinte beteges erővel él az e fajta szegény
emberekben. Lelkük tele van félig elmosódott
képekkel, apjuk, nagyapjuk kicsi hajlékáról és
kedves környezetéről. És kegyetlen szívósság-
gal, páratlan elszántsággal tudnak küzdeni
azért, hogy egy tenyérnyi földön ezt újra meg-
valósítsák. Ezt az álmodat kergetve, menekültek
ki a rideg kőházak tömegéből, a sötét pince-
szobákból, hol levegő híjján már-már fulladoz-
tak. És boldogan koplalták össze a költségeket,
mert újra szabadoknak, falusiaknak, maguk
gazdájának érezhették magukat.

Ebbe a beteges vágyba, elszánt törekvésbe és
szívós szorgalomba eresztette bele gyökereit a
Zuglói Polgári Bank és nem csalódott. Mert
ezek a szegény emberek jó fizetők voltak, s a
fölvett kölcsönöket pontosan törlesztették. Ha
pedig elesett valaki a küzdelemben, a bank ab-
ban sem károsodott, mert a telket megkapta.

Mikor a Zugló szélesebb körében is nép-
szerű lett, s vagyonosabb emberek, sőt telek-
spekulánsok is megszállták, akkor ott már a
Polgári Bank uralkodott, s ő irányította az
üzleteket. Az ő beleszólása nélkül egyetlen
telek se cserélhetett gazdát. Így aztán termé-
szetes, hogy virágzásnak indult.

Török Sándornak jobb keze a munkában
Stuncz Domokos volt, kit legjobban úgy jelle-
mezhetünk, ha azt mondjuk róla, hogy egy el-
zúllott fináncz-zseni. Valamint egyéb téren,
úgy a pénzügyek terén is, de sok nálunk a
félbemaradt tehetség, a kiket a kicsinyes, szegé-
nyes viszonyok fejlődésükben megállítottak
és elgémberítettek. Stuncz Domokos elméjének
néha olyan villanásai voltak, mint a minők a
lángésznek szoktak lenni, s ezt főnökei igen ki-
tudták aknázni a maguk javára, e mellett azon-
ban ő alárendelt helyzetben maradt. Mert egy-
általán nem értett ahhoz, hogy önmagát ad-
minisztrálja. Azzal se törődött, ha mások zsák-
mányolják ki az ötleteit, ő megelégedett azzal,
hogy egy-egy pénzügyi kombinációja alatt az
alkotás gyönyörűségét élvezze. Nem volt nagyra-
vágó, se hiú, se hatalom, se pénz őt nem iz-
gatta, már azt is sikernek tekintette, hogy min-
denben tanácsát kérték és terveit meghallgat-
ták. Török Sándor bankjához úgy került, hogy
egyazon tulajdonai városból származtak Buda-
pestre, de Stuncz úr sokkal idősebb volt, majd-
nem apja lehetett volna főnökének. Nagyon
szerették, mert megértették egymást, Török
Sándornak, maga is okos és tehetséges ember
lévén, rendkívüli érzéke volt Stuncz Domokos
eszméi iránt, s nagyon ügyesen tudta azokat
értékesíteni. A két tehetség közt olyan viszony
volt, mint a kagyló és az ékszerész között: a
kagyló termi a gyöngyöt, az ékszerész pedig
elkészíti, megmunkálja, földolgozza, s ezzel
diadalra juttatja. A kik ezt a hasonlatot nagyon
sántának találják, azoknak mondunk egy mási-
kat: olyan viszony volt közöttük, mint a hadvezér
és a vezérkari főnök közt. A vezérkari főnök esi-
nálna a tervet, a hadvezér pedig vezeti az út-
közvetet, de ad beléje a maga tehetségéből is.

De Stuncz Domokos nemcsak a bankban volt
segítőtársa Töröknek, hanem az élet minden
körülményei között tanácsadóként állt mel-
lette. A legnagyobb bensőség uralkodott közöt-
tük, s Török Sándor még társaséleti szereplésé-
ben is Stuncz úr utasításaihoz alkalmazkodott.

Mikor aztán a bank pénzes-zacsói már duz-
zadni kezdtek, s a két fő körültekintett, hogy
merre kellene az üzlet körét kitágítani: egy-
szerre beütközött a szerencse. Az ötmillió városi
kölesőn ügyében a bankdirektorok maguk közt
egy titkos ankétét tartottak, s ezen Török Sán-
dor egy pár odavetett eszméjével olyan fel-
tűnést keltett, hogy a bankfejedelmek egymásra
néztek és tekintetükkel azt kerdezték egymás-
tól, *ki ez a gólya és micsoda koczabankja
van neki?* A csudálkozás még nagyobb lett,
mikor a gólya zsebére ütött és abban a leg-
szolidabb aranykészlet csendült meg. Ennek
első következménye az lett, hogy Török Sán-
dort rögtön beválasztották egy ugynevezett elő-
készítő bizottságba, melyben kivüle két olyan
ember volt, a kit Európa összes főzsdéin tisz-
telettel szoktak emlegetni. A három közül ő
levén a legfiatalabb, őt bízták meg, hogy a ter-
vezett pénzügyi művelet előadója legyen. En-
nek a földatnak Stuncz úr segítségével oly
fényesen felelt meg, hogy egyszerre híres em-
ber lett belőle. Három hónap múlva megkínál-
ták Magyar Szlavon Bank vezérigazgatói állá-
sával, melyet elfogadott, de azzal a kikötéssel,
hogy Stuncz Domokost is magával viheti. Ettől
kezdve a Zuglói Polgári Bank úgy szerepelt,
mint a Magyar Szlavon Bank fiókja és ala-
pítása.

Stuncz Domokos a vezérigazgató úr fogadó-
terme mellett dolgozott, nem nagyon előkelő
állásban, de igen jó fizetéssel. Új hivatalában
is tovább játszotta a véka alá rejtett világos-
ság szerepét, s továbbra is csak Török Sán-
dor előtt nyilatkozott meg. A bankban csak
annyit tudtak róla, hogy a vezérigazgató inti-
musa, de nem sejtették, hogy tulajdonkép mi-
lyen viszony áll fenn kettőjük között. Meglehet
különben, hogy más ki sem tudta volna Stuncz-
ból hámozni a zsenit, erre csak Török Sándor
volt képes a maga éles észével, a mit a sok
évi együttműködés gyakorlata is elősegített. Azt
lehet tehát mondani, hogy ők ketten tettek egy
egész embert, még pedig igen kiváló embert.

Török Sándor, kinek a bankba való meg-
érkezését ezen az április 21-ikén a portás a
szokott két kondítással jelezte, ezúttal még
sem az első volt a hivatalban. Stuncz Domokos
volt az, a ki megelőzte. Stuncz úrnak ugyanis
megint volt eszméje Török Sándor számára,
ilyenkor mindig korábban jött a büroba, ott
elszitt egy ugynevezett *gondolkodási pipát*,
mely alatt gondolatait rendbe szedte, mikor
aztán a dupla kondítást meghallotta, behívtá
Jackó szolgát, s beizent a vezérigazgató úrnak,
hogy tiszteletét óhajtáná tenni. Soha Stuncz úr
a formákat meg nem sértette s mindig meg-
tartotta a kellő distanciát, melynek a vezér-
igazgató és a szerény hivatalnok között fenn
kell állania. Török akármit csinált is, nem
tudta erről leszoxtatni. Az öreg azt szokta
mondani: a hivatal az más, és a barátság az
megint más. Ha a barátságot átviszik a hiva-
talba, abból konfidencia lesz. Ennek pedig

nincs helye a vezérigazgató és
alantasa között.

Most is megvárta, míg Jackó
visszajött a jelentéssel, hogy a
vezérigazgató úr szívesen látja.
Akkor félretette a pipáját, — nem
félretette, hanem egy szekrény-
ben gondosan elrejtette, mert ilyen
előkelő bankban a pipáját illet-
lenségnek tartotta, ő is csak ki-
vételes esetekben szokott vele
élni, mikor tudta, hogy tisztvise-
lőtársai nem kaphatják rajta, —
levetette dolgozó-kabátját, föl-
húzta a redingotját és átment
Török Sándor hivatalos szobá-
jába. A napi munkára vonatko-
zólag néhány kérdést intéztek
egymáshoz, aztán az öreg hir-
telen megszólalt:

— Te Sándor, az arezod fakó
és a tekinteted bágyadt. Van va-
lami bajod?

— Nincs nekem öregem sem-
mi; persze a rendes idegességem
kivül.

— Tudod-e, hogy már április
21-ike van?

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Abból, hogy nem találod
ki, látom, hogy az életfilozófiá-
ban még mindig gyöngye vagy.
Maholnap vége a tavasznak és
te szeptember óta szakadatlan itt
robotolsz.

— De mikor nincs szükségem a pihe-
nésre.

— Neked talán nincs, de szüksége van a
pozíciódnak.

Török Sándor elnevette magát, nagy barna
szemei megvillantak s kezét szeretettel tette az
előtte ülő szürkülő fejű ember vállára.

— Kezdelek érteni, öregem. Már megint na-
gyon nyárspolgár vagyok és elhanyagolom a
külsőségeket? Mi?

— Úgy van. Dolgozol, mint egy ló és nem
teszel semmi koncessziót a világnak. Ez nem
megy így fiam, a hogy te gondold. A karrier
útjából nemcsak a nagy sziklákat kell félre-
hengeríteni, hanem az apró kavicsokat is le
kell dörmöcskölni. Ez ember úgy is kitörheti a
nyakát, hogy elcsúszik egy naranshéjon. Szó-
val az utat tisztán kell tartani és minden apró-
ságra ki kell terjedni a figyelemnek.

— Úgy beszélsz, mint egy görög böles. Van
valami terved a számomra?

— Persze, hogy van. Feltétlenül szükséges-
nek tartok két heti Abbaziát.

— Brr! Brr! Nem tudsz valami mulatságó-
sabb helyet?

— Nem lehet. Legalább egyelőre nem. Há-
rom év múlva ugys Nizzába foglak kergetni.
Egyelőre azonban meg kell elégedned azzal,
hogy elhelyezzelek Budapest tavaszi kirakatá-
ban. Még pedig az egész családdal együtt.

— Ho-ho, ez a legutóbbi mondatod gyanús.
Nem valami családi összeesküvés eredménye
ez a terv?

— Nem. Familiád nem is sejt.

— No, őket boldogabbá teszed vele, mint
engem. Előre is jószólok, hogy a lányaim össze
fognak csókolni érte.

— Hát beleegyezel?

— Furcsa kérdés. Hát tehetek én valamit a
te zsarnoki hatalmad ellen? Igazán kezdem
hinni, hogy az Úristen őrangyalnak rendelt
mellém. És ha már ennyit megtettél, végezd el
azt is, hogy telefonálj a feleségemnek a nevem-

László Fülöp festménye.

RAMPOLLA BIBOROS, EGYKORI PÁPAJELÖLT, A KI MOST HALT MEG.

ben, hogy három nap múlva utazunk és azon-
nal fogjon az előkészületekhez.

— Aazonfelül két szobát rendelek a Palace
Hótelben és hálószakaszt a vasúton.

Ezután megint hivatalos dolgokról kezdtek
beszélgetni. Ekkor már a nagy épület zúgott,
mint egy teljes munkában levő méhkas. A szolgál-
jelentette, hogy már öt ember van az elfogadó
teremben, mire Stuncz rövidesen búcsúzott és
kotródott. Még az ajtóig sem ért, mikor Török
utánna kiáltott:

— Hallod-e öregem, még egy megnyugtató
szót várok tőled.

— Micsodát?

— Remélhetőleg a nyaramat békén hagyod?

— Nem ígérhetek semmit fiam. Úgy látszik,
Pomázsal fel kell hagynod. Számításom szerint
az idén a Tátrában kell nyaralnotok.

— Szentséges Isten! — sóhajtott a vezér-
igazgató, de tovább nem folytathatta, mert
Stuncz úr nem állott kötelnek, hanem eltűnt a
puhára kárpitozott hatalmas ajtó mögött.

A vezérigazgató hátradől karosszékeében és
elmélázva tekintett maga elé. Meghatottan gon-
dolt erre a különös emberre, a ki meleg szívél-
vel és puha kezével mindig segítőtőleg állt mel-
lette, életének nagy és kicsiny momentumaiban
egyaránt, a döntő sikerek pillanatában ép úgy,
mint mikor a *savoir vivre* ravasz kis ötleteiről
volt szó. Török Sándor három éves korában
elveszítette az édes anyját, s ép ezért nagy
szüksége volt erre a meleg szívre, mely kora
ifjúsága óta örökdíven fölötté, gyakran megóvta
őt a féktelenségtől, melyre tehetsége és túl-
áradó temperamentuma bizonyára elragadta
volna. A jó Domokos bácsi! Milyen megfigye-
lője és milyen mélységes ismerője lehet az
életnek és az emberi léleknek, hogy ilyen dol-
gok is eszébe jutnak, mint ez az abbáziai ki-
rándulás. Neki bizony esze ágába se volt, sőt
a nyarat is Pomázon akarta tölteni, abban a
diófák közt rejtőzködő tornáczos házban, me-
lyet már évek óta bérel. De hát nem lehet.

Stuncz bácsi azt mondja, hogy
ez most már derogál neki és ő
kénytelen lesz elhinni és a sze-
rint cselekedni. A Magyar Szla-
von Bank direktora nem nyaral-
hat Pomázon. A Magyar Szlavon
Bank vezérigazgatója csak olyan
helyen nyaralhat, melyet az uj-
ságba a személyi hírek közé ki-
lehet tenni. Minő hálával tarto-
zik ennek az embernek. El se
tudta képzelni, hogy miképen
rójja le ezt a nagy tartozást. De
gyakran tett fogadást magában,
hogy apjaként fogja szeretni ezt
a sajátságos férfit, a ki egészen
fölvadott az ő érdekeinek szol-
gálatában. És életének egyik föl-
adatánál tekintette, hogy gondta-
lan és boldog öregséget biztosít-
son Stuncz bácsi számára.

Egy óra múlva Stuncz bácsi
valami okmányokat hozott be
aláírás végett a vezérigazgató úr-
nak, s egyúttal azt is megmondta
neki, hogy telefonált haza.

— Nos, mit szóltak?

— Csak Bibi volt otthon, a ki
örömben egy nagyot sikoltott,
aztán megsókolta a telefon
kagylóját, s azt mondta, hogy
ezt küldi nekem a jó hírért ju-
talmul.

Bibi a kisebbik Török lány
volt, Stuncz Domokos úr ked-
vence, abban a kiállhatatlan korban, melyben
naponként heves küzdelmeket vívott nénéjé-
vel azért, hogy ő is hosszú szoknyát kaphas-
son. Török Sándor nagyot sóhajtott és szólt:
— A koczka el van vetve, a familia föl van
biztatva, így hát a visszavonulás lehetetlen.

— Bizony fiam, lehetetlen. És jegyezd meg,
hogy most már csak előre mehetünk, de vissza-
felé nem. Vagyis most már Pomáz végkép a
sutha kerül. Mit szólna a világ, ha Abbazia és
a Tátra után megint a pomázi vityillóra ke-
rülne a sor.

— Talán még a papírjaink is esnének, — fe-
lelt nevetve Török.

— Bizony nem is mondasz olyan abszurd-
umot, — felelt Stuncz bácsi és egy cseppet
se nevetett hozzá. Azzal összeszedte az iro-
mányokat és eltávozott.

Valljuk meg, hogy Török Sándor röstelte
egy kicsit ezt a komédiát, a mibe Stuncz úr
olyan könnyen beleengratta. Úgy érezte, hogy
nem nagyon méltó komoly emberekhez, a kik
nagy és felelősségteljes pozíciókat töltenek
be. Egyszer, valami hasonló esetben, meg is
mondta ezt Stuncznak, a ki erre nagyon el-
komolyodott és így felelt:

— Igazad van fiam, de mi kénytelenek va-
gyunk megalkudni a mi kisvárosi viszonyaink-
kal. Te olyan vagy, mint egy ezápa, a ki a
városligeti tóba került: alkalmazkodnod kell
ehhez a tócsához, azt hiszed, hogy ez másutt
nincs meg? Dehogy nincs, csakhogy más for-
mában. Emlékszel, mikor a párisi Boisban egy
hírneves színésznőt láttunk autózni. Mindenki
suttogta körülöttünk, hogy melyik bankárnak
a szeretője. Nos, ott ez tartozik a bankár po-
zíciójához, hogy összeköttetésbe hozza a leg-
népszerűbb primadonnával. Mi még nem va-
gyunk ennyire, de apró csalafintaságokról már
nekünk is kell gondoskodni, hogy a világ sze-
mei előtt forogjunk. Hát csak nyugodjál bele,

(Vége következik.)

SZOBORCSOPORT AZ ERKÉLY FÖLÖTT.

A PALOTA A DOROTTYA- ÉS WURM-UTCZA SARKÁRÓL.

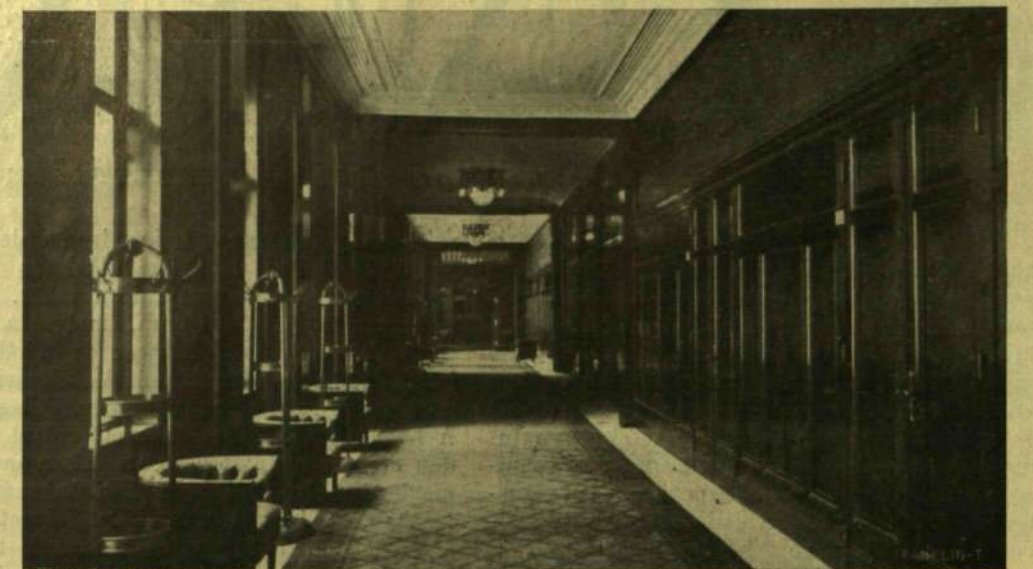

A LÉPCSŐHÁZ.

A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK ÚJ PALOTÁJA. — Balogh Rudolf felvételei.

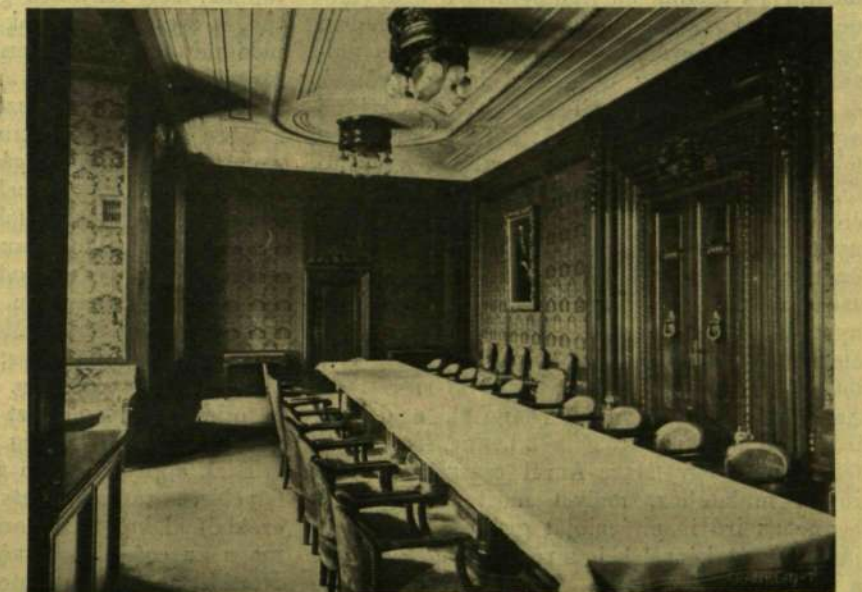
ULLMANN ADOLF VEZÉRIGAZGATÓ DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN.

VÁRÓTEREM.

VESZTIBÜL AZ EMELETEN.

A TANÁCSTEREM.

A NAGY PÉNZTÁRTEREM.

A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK ÚJ PALOTÁJA. — Balogh Rudolf felvételei.

Gyulai Pál, a ki Hatvany Lajosnak is fiatal-kori mestere volt, irt egy nagyon érdekes és pszichológiai fejtegetésben ma is érvényes tanulmányt az íróról természetrajzáról, a melyben igen finom boncolással fejti ki, mért szerencsétlen, soha megnyugodni nem tudó, a világban helyét nem találó teremtes az író és miért mutat írói alkotása is csaknem mindig bizonyos önállótlan, dilettánszerű vonásokat. Ugyanez a lelki diszpozíciót tettem mesterétől jó messzire eltávolodott tanítvány, *Hatvany Lajos* új darabja középpontjába.

Egy nagytehetségű író, a ki mögött nagy irodalmi sikerek és elég zajos szerelmi múlt állanak, megundorodott az irodalmi szerelmektől és általuk az irodalomtól s hogy meneküljön környezetéből, a minden bohémekben benne levő vágyódástól üzetve a csendes polgári élet, a meleg otthon, a házias örömek és a gyermek után, felesége lett egy kitűnő arcaheologusnak, a ki egyszerű tudományos felfedezéseket tesz, de hajlamaiban, világlátásában egészen polgári standardok szerint élő ember, utál minden bohémkedést, a lelki nyugalmat tartja az élet főjének, nagyon önértékes és nagyon becsületes ember. Az asszony aláveti magát ura világlátásának, elnyomja írói hajlamait, szakít egész előbbi életével, környezetével s látszólag boldog életet él férjével, a kit szeret s a ki szereti őt. Az író-teremtés azonban benne él, a dolgok irodalmi módon tükröződnek benne, férje nagy felfedezése, egy Marc Aurél császár korabeli római mulatóház, melyet most ástak ki, ő benne az író inspirációját gyújtja ki: mindjárt drámát képzel bele a római épületbe s ezt a drámát meg is írja. Azzal ámitja magát, hogy csak az asztaliókja számára dolgozik, de ott van benne a minden elcsánásnál erősebb, mert természetben gyökerező akarát, az író vágya a maga közlésére. Jönnek régi barátai: az újságíró, a ki felfedezte s most kéziratot kér tőle, a színész, a ki a darab főszerepét tanulja. Mert Matild az író, nem bírja megállni, odaadja nekik darabját s szinte öntudatlanul, azoknak a beszámíthatatlan belső örökök után, a melyek az ember cselekvését öntudatos akarata ellenére irányítják, mindjobban odaterelődik, hogy elszánja magát darabja előadásába. Egy kicsit az érzékei is tüzelik: a minden nőre érzéki igézzel ható színész neki is felcsiklandozta a véré. Férje ellenzését azzal küzdí le, hogy a darab jövedelméből folytatni lehet az ásatásokat, melyekre a protekciótól és kilencseléstől irító férj hiába vár államsegélyt.

Szóval a régi környezet visszahívja az írónt s ő enged a hívó szónak. Ő nem tudja, de mi tisztán látjuk, hogy itt a válság: a régi élet le fogja győzni az újat s ebbe beletörök férjéhez való szerelme, összeomlik a boldog családi élet sokáig táplált ábrándja. Ezt a válságot gyors lefolyásában mutatja meg Hatvany darabja: a régi élete mindjobban visszaköveteli s mindjobban magával ragadja az írónt. Mind közelebb sodródik a színészhez, a kihez csak érzékei vonzzák, de ellenállhatatlanul. Régi szerelme, a szerkesztő is előkerül, erőszakosan, vad szenvedéllyel parkodik magához visszahajlítani s régi barátja, az újságíró meg is magyarázza neki, hogy mi lesz majd, hova fog sodródni. A férj rájön, hogy neje házassága előtt miféle viszonyban volt a szerkesztővel, hogy ő ennek a viszonynak köszönheti a szerkesztő protekcióját és a valahára megkapott kormánysegélyt, egy nagy jelenetben elúzi az asszonyt. A vége: a darab előadása estéjén a színházi társalgóban visszajön a férj is, a régi szerető is, kérlelik az asszonyt, de ő már nem ért a nyelvükön, élete a nyilvánosság. Felvonásvégi taps, ő a színész karján megy ki a közönség elé, egy utolsó fájdalmas pillantással elbúcsúzik férjétől s vele a békés házi élet illúziójától.

Talán ebből a hézagos vázlatból is kiteszik, hogy Hatvany Lajos igen érdekes, újszerű és drámai kifejtésre alkalmas kompi-kációkra képes koncepczióra talált. Az író, általában a bohém típusa, melyet a romantikus iskola s még Murger is inkább csak külsőségeiben és szentimentális elemeiben tudott megfogni, egész új megvilágítást talált. A bohém az, a kiből fokozott erővel él minden emberi nyugtalanság, a kiből erősebb a meglévő helyzetből való kiváncsiság, mint másban, a ki ezért semmiféle helyzetében az életnek nem tud vesztet maradni, sohasem azt csinálja, a mit akar és sohasem azt akarja, a mit csinál, minden helyzet csak boldogtalanságára van. Az önmaga közlésére való ösztönnek, mely lényének gyökere, ellenállni nem tud, a siker, a tömegek felől jövő visszhang neki mindene s erősen kifejtett érzékisége is olyan utakra viszi, a melyeket legjobban el akarna kerülni. Ha aztán ez a bohém történetesen asszony is, a kiből a férfínál erősebb a családi élet, a polgári nyugalom ösztöne, melyet még a gyermek után való vágy is komplikál, akkor meg fokozottabbá válik nyugtalansága és boldogtalansága. Nem maga megy az életben, a végzet sodorja, ő csak játékszere a természet mélyében rejlő ösztönöknek és belső kényszereknek. Minden más ember között csak a művész az, a kinek az a hivatása, az élete munkája, hogy élje az életét és közölje másokkal s ezt az elrendeltetést lelke nyugalmával fizeti meg.

Ezek a pszichológiai megfontolások és megfigyelések vannak Hatvany darabja mögött s ezekből alakul ki a darab főalakjának képe s maga az egész cselekvés. Mint ember, csak Matild, az író fontos benne, őt igyekszik megleveníteni, a többiek csak arra valók, hogy megismerhesse őket ő benne egymással küzdő lelki áramlatokat, azt lehetne mondani, alapjában véve szimbolikus alakok. S Matild pszichológiája rendkívüli intelligenciával van elgondolva és beállítva, olyan finomságok jelennek benne, a melyek magukban is figyelemreméltóvá tudnák tenni Hatvany munkáját. De ez a pompás és becses pszichológiai anyag még sincs igazi életre kelte. A legkittünőbb lelki megfigyeléseknél is érezjük, hogy bármily frappánsak, az alaknak bármily elgondolásból sarjadtak, mégsem az alakok maguk mondják, a szerző adta a szájukba s a legjobban megkoncipiált jelenetekben is ott érzünk egy láthatatlan kezét, a mely az alakokat igazgatja, a szerző kezét. Az igazi drámában a szerző teljesen beleolvad a darabba, egészen elvész tudatunkból; itt mindíg ott van a hallgató és a darab közt. A diktáló is elvész, tartalmas, fordulat, nem egyszer jellemző is, mégsem elevenedik meg, minduntalan úgy hallatszik, mint valami igen jól megírt párbeszédbe szedett értekezés. A költő lehelle, mely egyedül tud életet és lelket adni a munkának, — az hiányzik belőle. Inspirációját is merőben intellektusbeli, nem átélt és átértett valóságokból táplálkozik, hanem teoretikus megfontolásokból. Nyilvánvaló, hogy sok lra van a darabban, a szerző egy kicsit önmagát is írja, az íróteremtés képében a saját nyugtalanságait és lelki szenvedéseit vetíti ki s a keserű hang, melyet nem egyszer a bohém embertipus ellen megüt, önmagával való fájdalmas vitakozásnak a leplezett elárulása. S mindennek ellenére a darab inkább egy kitűnően kidolgozott és biztos belátással kifejtett pszichológiai esszé benyomását teszi, mint igazán meglevenedő költői művét. Azok az imponderabilis apróságok hiányzanak belőle, melyek a költőt teszik, az élet vértől lüktető szavak, belső, rejtett és mégis mindig kiérző ritmusok, a vonalaknak azok a hajszállinom elhajlásai, az emberi arculatoknak azok a pillanatnyi elváltozásai és sok más dolog, a miket inkább csak érezni tud az ember, mint formulával kifejezni s a mik a művészi alkotás misztériumát teszik.

Ezt talán megmagyarázzák a darab antektái. Hatvany Lajos, tudjuk, az irodalom tanulmányozásából indult. Ifjúságát mélyreható irodalmi tanulmányokkal töltötte, rendkívül beható klasszikai-ológiai képzettséget szerzett s egy német könyve valóságos mozgalmat keltett a filológiai irodalomban. De ez a könyv egyúttal szakítás is volt a klasszikai irodalmakkal: az író a modern irodalomhoz fordult s néhány tanulmányával a fiatalabb nemzedék leghivatottabb esszé-írói közé emelkedett. Az írói nyugtalanság, a melyet darabja főalakjában rajzol, nála abban nyilvánult, hogy nem tudott sokáig egy tárgy körül, sőt egy irodalomban sem maradni, itt-hagyta itthoni sikereinek és itthoni harcainak színhelyét és megpróbált a német irodalomban boldogulni s nem is siker nélkül. De a német földről is hazatekintget mindig s német munkáin is mindig megérzik, hogy Budapestre vannak cízmezve. Úgy van vele, mint ironóje a családi élettel, — nyugtalanság miatt nem tud benne megmaradni, de elszakadni sem tud tőle. S nem tudott megmaradni az irodalom fejtegetésénél sem: mint ironóje, ő is a szinpadon keresi önmaga kinyilatkoztatását s az írói sikert.

A híresek tehát átmenet az írónak az irodalom fejtegetésétől az irodalom produkálására, a kritikából a költői munkára. Félíg még az egyikben van, félíg a másikban. Egyelőre kitűnőbb analitikus mutat, mint szintetikus, a kritikára begyakorolt szem még nem tudja elég biztosan a színtelemtől vonásokat egy pillantásban összefogni. Még nem vagyunk meggyőzve arról, hogy az író jól tette, mikor régi teréről, melyre hivatottnak bizonyult, átlépett egy újra, a mely még problematikus. De félreérthetetlenül belső kényszer, veleszületett írói ösztön vitte erre a lépésre s ezzel nem szállhatunk vitába.

Egy bizonyos: a darab sokkal jobb, mint a milyennek játszották. Ilyen tökéletesen játékos már rég nem láttunk a Magyar Színházban. *Gombaszögi* Frida egyáltalában nem tudja összefogni az alakot, minden szava és minden hangja széjjelesik és majd mindent hamisan mond. A szerep megértését bizonyos szinpadias, kulissza-izű fogásokkal pótolja s néha teljesen elrejt a darabot. A többiek közül csak *Törzs* és *Sebestyén* tudják, mit kell csinálni s legalább részben meg is csinálják.

A fiatalság kapva-kap minden újításon, míg az öregek mindig konzervatívek. A fiatal újtóból, mire megvénül, makacs maradi lesz. Szerelm nélkül nem jó férjhez menni, mert az esetleges anyagi előnyöket az élet boldogtalanságával fizeti meg az ember. Kell még néhány efféle bölcsesség? A kinek kell, az nézze meg a Vígyszínház új angol darabját, a *Mérföldkövek*-et. Nem is mulat rosszul, mert a darabban néhány jó figurát és sok mulatságot, még több langyosan elérzékenyítő jelenetet talál. Érdekes dolgot csak egyet talál: milyen az a humor és az az érzelmesség, a melyben a mai angol átlag-polgár örömet találja. Cseppet sem nyugtalanító, sőt nagyon házias, nagyon erőnyes, olyan, mint a házikoszt, nem ingerli az inyt és nem nagyon drága, de tápláló és egészséges. Az élettel alapjában véve megelégedett, minden diszharmóniát könnyen elintéző, józan emberek jól emésztő derűtsége ez. Mi az ételünkbe paprikát töltünk, zamatos bort iszunk hozzá az angol szódavizes whisky helyett, hát nekünk kissé unalmas ez a koszt. Kandallójuk parkányára felrakott lábú, békésen pipáló angolokra gondolunk, a kik kiadós ebéd után elbeszélgetnek a világ sorsáról. Alighanem jobb úgy élni, a hogy ezek élnek, de a másféleképpen élők veréből érdekesebb darabok telnek.

Schöpplin Aladár.

SIRÓ BABÁK.

Elbeszélés. — Irta SZÖLLÖSI ZSIGMOND.

Mikor megérkezett a legmagasabb fórum végzése, a mely a Bagay Miklós és Thurn Lida között elzöltöt öt évvel kötött házasságot immár végérvényesen fölbontottnak mondotta ki, Miklós úr egy álló óra hosszat töprengett: hogyan csinálja a legillendőbbre a dolgot? Személyesen menjen-e el búcsúlatogatásra az immár volt feleségéhez, vagy pedig levélben köszönjön el tőle és kívájon neki szerencsét és boldogságot. Végre is kitűnő megoldást talált. Egy csodaszép bokréta küldetett az asszonynak, a kinek szerencsére jól ismerte a kedves virágait.

Egy igen kedves és meleg levél igazolta, hogy Lida asszony teljes mértékben átérezte és méltányolta a volt ura finom, gavalléros figyelmét. A mi különben csak harmónikus volt az előzményekkel.

Vilóvossz doktor, a híres válopör speczialista, a ki ebben az ügyben az asszony ügyvédje volt — a férfi udvariasságból engedte át a nagyszerű fiskális a feleségének — valóságos lelkesedéssel beszólt a barátainak:

— Ezernél több válopör folyt le a praxisomban: de ennél szebb, ennél finomabb, kedvesebb, vonzóbb, ennél tökéletesebb harmóniájú válási ügyem még nem volt. Mert, hiába, egy válopör, az mindig súlyos próbatétel. A párbajozók se mindig győzik egymást, de, ha nem is másból, hát hiúságból mégis csak arra törekszik mind a két fél, hogy ne az ő arcán maradjon egy forradás. Ha nyilvánossá lesz, mint a hogyan a válásban természetesen nyilvánossá lesz, hogy két ember súlyosan csalódott, annyira, hogy képtelenek több egymás mellett maradni, mi se természetesebb, hogy egyik se vágyódik annak a bélyegére, a ki oka volt a csalódásnak. És talán arra a szánakozásra se, a mely a csalódottat teszi ki a — közrezétnek. Finoman, szépen, *fessen* válni, ez óriási művészet! Ehhez valóságos poétának kell lenni a gyöngédségben és virtuóznak a viselkedésben. Ehhez szív és ész és elmesség és gavalérosság és fantázia kell... Nos, és mindez ebben a két emberben megvolt csodálatos bőséggel. A férfi gyöngéd volt és elmes, az asszony lovagias és bátor. Káprázatosan tudták a duellumban úgy vezetni a kezűket, hogy az egyik valamiképpen meg ne szabadja a másikat. Azt mondhatnák: egy virághegyet dobhat maguk közé vagy... vagy egy rózsaszál tenget, a mely elválassza őket... Gyönyörű volt! Igazán gyönyörű! Ilyen embereknek a dolgát képviselni ünnepi ilyen embereknek a válati közbevetette:

— De ha ilyen kiváló és megértő lélek mind a kettő, akkor miért váltak el egymástól? A híres fiskális, a válopörök specialista, a kinek az volt az állandó dolga, hogy házasságokat bontson föl és az volt a dicsősége, hogy ezt gyorsan és simán tudta megcsinálni, — fölháborítónan ostobának találta ezt a kérdést. Csak egy gúnyos és lesújtó pillantással válaszolt.

De ez a kérdés ezzel nem volt elintézve. A világ ugyan megtette azt, hogy miután semmiféleképpen se tudott hiteles feleletet kapni rája és lassanként belefáradt a találgatásba, hát egyszerűen — elfeledkezett róla és napirendre tért fölőtte. De volt egy pár ember, a ki nem tudott olyan könnyűszerrel végezni vele. A ki egész *azutánig* bizonyosan nem is gondolt rá, de a mikor egyszer — ki tudná azt mondani: mikor először? — eszébe jutott, nem tudott tőle többé megszabadulni. Mert nem tudott rá megfelelni. Mint gyöngye, remegő hangocskára ködben, így szólt meg először a gondolatukban. Nem is kérdés. Csak kétség. Nyugtalanító sejtés, hogy talán... talán nem is kellett volna. Hogy talán... talán fölösleges is volt. Talán... talán, el is vétették a dolgot...

Ez a pár ember: ók voltak. A férfi meg az asszony, a kik elváltak egymástól és míg a válás tartott igazán nem is érték rá, hogy ezen töprengjenek, mert az volt minden gondolatuk, hogy minél kedvesebben, minél simábban jusszon a másik a *szabadságához*, a mit úgy nyújtottak át egymásnak, mint egy virágbokréta.

Csak azután... Csak azután kezdtek gondolkodni arról: volt-e oka csakugyan, hogy azt tegyék, a mit cselekedtek? Nem tévedtek-e esetleg, mikor mindezt azt hitte a másiktól, hogy az családott benne? Csakugyan ennek a félve titkolt fájdalomnak az árnyéka volt-e az, a mit egyszer-mászor, kémielő tekintetük a másikkal a homlokán és szemében borongani látott? Csakugyan igazság volt-e az a szorongó érzésük, hogy rabba tették azt, a kit boldoggá szerettek volna tenni? És nem volt-e az aggódo gyöngédségnek, az érzékeny büszkeségnek egy végetes vétevése a szó, a mely — *jóvátelet* ajánlott, elbúcsúztat és szabadságot?

De a szó kimondatott és a felelet rá nem lehetett kétséges épen, mert egyformán gondolkodtak és érezték mind a ketten. Inkább meghalni, mint útjába lenni a másikkal. Nem kell egy jéghegynak lenni annak, a mi szétzúz egy hajót. Vannak hajók, a melyeket szétrepeszt és elszűsolt egy buborék, olyan kényes a szerkezetük és olyan gyöngéd és törekeny a bordájuk.

A válás után az asszony lekötözött a birtokára Temesbe: a férfi pedig elment — mindenhová. Polyton úton volt. Egyrészt azért, hogy ne legyen illathon, másrészt meg, mert egyre keresett valmit, a melynek a nevét nem tudta volna megmondani, csak azt érezte, hogy hiányzik. Ezt is csak abból, hogy idáig nem érezte a hiányát. Már meglehetősen bele is fáradt a bolyongásba, de nem tehetett róla: sehol se volt *miért* megülnie.

És egyszer csak, egymástól messze az egyik és messze a másik, ráeszmélt mind a kettő, hogy a kérdezősködéstől hasztalan menekültek, mert a kérdés, az a bizonyos kérdés mégis csak utolérte őket... A hang a ködből mind erősebb lett és mind nyugtalanítóbb. Miért?... Miért hagytátok ott egymást?... Mi volt, a mitől szétszaladtatok? Mi az, a mit — megtaláltatok?

— Ha legalább azt tudnám, hogy ő boldog?... sohajította az asszony.

— Ha legalább azt tudnám, hogy ő boldog?... sohajította a férfi.

És erős, kint, ellenállhatatlan vágy támadt bennük, hogy még egyszer találkozzanak és megkérdezzék egymástól: Boldog vagy?... *

És, lám-lám, milyen az élet, a mikor mese: egyszerre csak valóban összetalálkoztak! Alulról utazott fölfelé az egyik, fölülről lefelé a másik úgy, hogy az útjaik keresztezték egymást. És a keresztezésnél pont egy időben épen egy órát kellett várakozniuk az állomáson, míg jött az egyik vonatja alulról, a másiké fölülről, hogy tovább vigye őket.

Meglátták egymást és az örömet és a meghatottságnak oly gazdag, széles, forró áradása borította el a szíveiket, hogy egy ideig se mozdulni, se szólni nem tudott egyik se. Fátyolos lett a szemük és a torkuk összeszorult, azután egyszerre, tévova, ingadozó lépésekkel közeledtek egymáshoz, a kezük összekapcsolódott, némán néztek egymásra és mosolyogtak. Ez így tartott jó egy pár percig:

— Milyen különös! — mondta végre nehezen, küzdelmesen feltörő hangon a férfi.

Az asszony bólintott a fejével és elismételte: — Milyen különös!

Azután leültek egymással szemben két öblös bőrszékre és nézték egymást és hallgattak sokáig. És néha-néha elmosolyodtak. De nagyon különösen mosolyogtak.

— Igazán örülök, hogy...

Ennyit mondott a férfi és megakadt.

— En is!... felelte az asszony és az ajka remegett.

De egyszerre... mégis csak megtörtént. A férfi kimondotta a kérdést:

— Boldog, Lida?... Mondja: boldog?... Kimondotta a kérdést, aztán az ajkára harapott, elkapta a fejét és ijedten nézett körül a váróteremben.

Az asszony fölemelte a fejét. A maga szemét természetesen nem láthatta, de látta a férfi szemét és arcát. Ránézett és a szíve, az asszonyi szíve elkezdett gondolkodni és így gondolkodott:

«A szeme szomorú és az arca nyugtalan. A szeme szomorú, mert meglátta rajtam, hogy

sápadt és bánatos vagyok és az arca nyugtalan, mert az az aggodalma, hogy boldogtalan vagyok, hogy szenvedek és gyöttrődöm. Hogy hasztalan volt az áldozat, a mit egymásnak hoztunk. Ettől fél. Ez a szomorúság kísérti. Ez az aggodalom szorítja a szívét... Nem, nem szabad kétségbeesnem! Inkább szag hazugság, mint ez a kegyetlenség! Meg fogom nyugtatni!»

És mosolyogva és erős hangon, élénken ezt felelte:

— Igen, Miklós! Köszönöm. Az vagyok! Aztán, mint a ki egyszerre nagyon, de nagyon elfáradt, alélt, szárnyaszegett, halk hangon kérdezte:

— És maga?... Maga?...

Mint egy kis fagyott veréb, igen, mint egy megfagyott madárka, úgy esett le ez a kérdés a levegőből. A gyöngye, puha kis koppanás is hallatszott, a mint ráesett a férfi szívére.

Egy fagyott madárka a kegyetlen, havas zivatarban, a mely ott egyszerre támadt és üzte, kavarta, forgatta a gondolatokat:

«Ő boldog!... ő boldog... Akkor hát én... én mit tehetek?... Szabad-e neki megmondanom, hogy én is... én nem vagyok az?... Hogy az én életem üres, koldus, hideg és sötét?... A milyen jó és nemes — nem tudna többé boldog lenni. Örökre megmérgezné az életét az én boldogtalanságom. Ha megmondanám az igazat, rosszabb lennék a rablógylkosnál.» Mosolygott és ezt mondta:

— En is, Lida!... En is...

És most már nem szóltak többet. Hallgattak és várakoztak.

Csöngetés.

A vonat, a melyik alulról jött és a másik, a melyik fölülről jött, megérkezett. Fölkeltek és kezét nyújtottak egymásnak és halkán és egészen egyszerre mondták mind a kettő:

— Hála Istennek, hogy boldog... Hála Istennek...

... És futva ment mindenik a maga kocsi-jába és ez is, az is rázarta magára a fülső ajtaját, lehúzta a függőnyt és sirt, sirt mind a kettő. A két vonat megindult. Északnak az egyik, a másik délnek.

A BETLEHEMI MEZŐSÉGEN.

A betlehemi mezőségen, Angyalok jártak vala régen. S az istenfő csordapásztoroknak: Jó hirt mondtattak.

— Dicsőség legyen az Istennek!

S a pásztorok fölkeredtek, Át a mezőkön, Betlehemnek! Fényén egy új, csodálatos csillagnak Bizását ballagtak...

— Dicsőség legyen az Istennek!

Betlehem jeles városában, A vendéglő istállójában Rá is találta könnyen Mária, S ő egy fiára...

— Dicsőség legyen az Istennek!

Mert a vendéglőház sötéten, S az istálló állt vala fényben. Kiáradó, csodás világosságban, Szent glóriában!

— Dicsőség legyen az Istennek!

A pásztorok ott leborultak, Halleluját zengtek az Úrnak; És tisztességet tőnek Mária, S ő szent fiának...

— Dicsőség legyen az Istennek!

Mert ez a kis gyermek minékünk: Örök egy igaz üdvösségünk, Mi Megváltónk, ki szeretni tanítgat, Jóvá javítgat,

— Dicsőség legyen az Istennek!

— A betlehemi mezőségről, Két eredéves messzegegből, Ma is fényt árasztasz szét e világon: Óh, szent karácsony,

— Dicsőség legyen az Istennek.

Szabolcska Mihály.

MUTATÓBA SZÉP ERNŐ: 'AZ EGYSZERI KIRÁLYFI' CZIMŰ MESEJÁTÉKÁBÓL.

II. KÉP.

Fehérre meszelt parasztszoba. Boglyakemence, magosra vetett tornyos nyoszolya, három tulipános láda, alacsony asztal, körülötte magoshátú kis székek. A falon aranyos kis tükör, alatta két barkaág. Czifra nagy szublát. Az ajtó felett virágos tányérok. Az ajtó mellett kulacs lóg a falon. Az egész egy nagy gazda tiszta szobája, csak hogy minden duplán szép és díszes benne. Az ajtó nyitva van, kilátni az udvarba. A kerítés arany léceire csuda-szép szilvéket borítottak. Gyönyörű kis kert, tulipános vályú, aranyos kútágas. Kétfelől az udvaron fák, rajtok ragyogó almák, szilvák, barackok. A fák alatt piczi virágok. Az egész udvarban valami dicsőséges világosság. A kis kertben guggol a királyleány egy virággye előtt, locsolgat arany locsolójából s halnak énekel:

Rózsá, rózsá, szarkaláb, Bazsalikom zsályával,
Teljes szekfü, gyöngyvirág, Viola virágjával.

A KIRÁLYFI: (az ablak előtt ül, a párkányon könyöklél, néz kifelé a virágos cserpeket fölött, az elhúzott árnyakok közt. A királyleány a kertben tovább dúdolja dalát. Egyszer csak a nyitott ajtón becsalad egy csirke, Utána nagy csete-patával jön a királyfi, aranyos nyúl meszelés rá s később. A királyfi paraszasszony, csak hogy korona van a fejében).

KIRÁLYNÉ: Ssss... ssss... ejnye erre-arra macskanadrág! Hun az a kutya csirke! Mán megint beszaladt a tiszta szobába. Tán leesne a gyémántos gyűrű az ujjatokról, ha betennétek egyszer a házatjót. Ssss... ssss... (fűt a csirkét). Hogy nem tudtok vigyázni te! Ssss! ssss... (csapkod a meszelővel a csirke felé, aztán csalogtatni kezd). Pipi-pipi kis csibém, pippipipi... (A királyfihoz fordul). Te meg mit bámulsz, te, mikor a csirke a házba szaladgál? He! Pippipipi kis csibém... ssss! Ejnye, hogy a forgószél kergesse meg! Pippipipi... Hát hun a szemed, nem láttad, hogy bejött a csirke?

KIRÁLYFI: Nem láttam édes.

KIRÁLYNÉ: Ssss, te betyár csirke! Nem láttad? Hát hol jár mindig az eszed, mit nézel mindétig kifelé azon az ablakon?

KIRÁLYFI: Csak nézek, édes.

KIRÁLYNÉ: (sem bír a csirkével). Gyere be már édes egyetlen lányom, hajsuk ki ezt a lator csirkét, ssss...

KIRÁLYLEÁNY (beszalad, a királyfiával együtt kihajítja a csirkét).

KIRÁLYNÉ: Saperd ki a palotát aranyos kis seprűddel, lelkem gyermekem.

KIRÁLYLEÁNY (a szarkából előveszi a seprűt, seprűt kezd).

KIRÁLYNÉ: (csipőre rakja a két kezét, odaáll a némán bámszkodó királyfi elé) Hát te hamvadba hőtt vitéz, te málé királyfi, te sete-suta, te tedd-ide-teddoda te!

KIRÁLYLEÁNY: Ne bántsá édes.

KIRÁLYNÉ: Nem bántom én, dehogyan bántom, szépséges fiam, legszebb pávatollam, szagos tulipántom, legnagyobb gyémántom! Ki kell gyenge kis magzatom, lefektessék a kuczkóba, betakarjalak a subába? Tentéjél ha álmos vagy, kis pulyám.

KIRÁLYFI: Nem alhatnám édes.

KIRÁLYNÉ: Hát mi kéne? Kell aranygaluska, kell gyémánttal töltött káposzta, kell pattogtatott igazyöngy?

KIRÁLYFI: Se ehetném, se ihatnám édes.

KIRÁLYNÉ: Hát mit ülsz egész nap abba az ablakba?

KIRÁLYLEÁNY (feszti a seprűt, kimegy, locsol).

KIRÁLYFI: Én csak ülök-üldögélek kis ablakomba, nézem, nézegetem ég domborulását, felhő fordulását, csillag ragyogását, napnak pirulását, holdnak sápadását, tél-nyár bujdosását, madár utazását, szeleknek fúvását, virág száradását, levelek hullását, életnek mulását.

KIRÁLYNÉ: Hát osztán szépséges egy fiam, mi van ezen annyi bámulni való?

KIRÁLYFI: Nem tudom én magam se édes, csak nézek, nézegetek, osztán csak szeretnék utána eredni a szélnek...

KIRÁLYNÉ: Mit szeretnél, te?

KIRÁLYFI: Utána eredni a szélnek, szeretném, ha sohajtásom túlszállana az operenciának, szeretnék elmenni megkeresni a tavalyi virágok elveszett jó szagát, szeretnék olyan messzire látni, a hová a darumadár elrepül...

KIRÁLYNÉ: Ne te ne!

KIRÁLYFI: Szeretnék vándorfelhő lenni az égen, napnyugtától napkeletig meg vissza, örökön-örökké az égen úszkálni, soha széjjel nem szakadni...

KIRÁLYNÉ: Hallga csak!

KIRÁLYFI: Szeretnék esthajnalcsillag lenni, mindég-mindétig az égen ragyogni, szeretnék ifjú vig tündér lenni, soha, soha meg nem halni.

KIRÁLYNÉ: (összeszorítja a két kezét.) Lelkem édes fiam, mi bajod, mi lelt tégedet? Elment a szép eszed?

KIRÁLYFI: (a két tenyerével eltemeti a szemét.) Halál, halál, halál, halálnak országa, édes kedves szülém, minek is szült engem erre a világra?

KIRÁLY: (jön befelé) Adjon isten. (Ékes szorodását felakasztja a szegre, aranyos kapuját a sarokba támasztja. A király is parasztember, de korona van a fejében.)

KIRÁLYNÉ: Adjon isten magának is felséges férjem, királyom.

KIRÁLYFI: (hallgat) Adjon isten felséges atyám, királyom.

KIRÁLYNÉ: Jó hogy jön kelmed felséges férjem, királyom...

KIRÁLY: Mi bajod kedves feleségem? (Arany kupacos taktékpipát húz elő a dereka mellől.)

KIRÁLYNÉ: Hallgassa már maga is, milyen zöldket beszél ez a gyermek. Szaladni akar ő aszongya, az égen a felleggel, meg a szélllel, tavalyi virágot akarna szedni...

KIRÁLY: Nono.

KIRÁLYNÉ: Meg tündérekkel komázna, meg darumadár, aszongya, meg csillag, meg-meg a jó isten csudája, oszt halál, halál, halál, azt hajta.

KIRÁLY: Micsinál?

KIRÁLYNÉ: Hogyhát ő csak itt ül az ablakba, oszt nem akar semmitte. Operencia, meg tündér, meg ördög, meg halál.

KIRÁLY: (előveszi a derekáról sallangos dohányszagcsókát, kezd megdönni a pipáját.) Hát mi bajod van néked fiam? Reggeltől estig itthon kukulsz, semmitte csinál. Mire nézed a napot? Aranyos ekéddel nem szántod a földet, ezüstös kaszáddal nem vágod a füvet, micsoda király leszel te, hogy nem dolgozol? Mit mond majd a föld népe, ha a király se dolgozik?

KIRÁLYFI: (sohaj).

KIRÁLYNÉ: Azt mondom én kelmednek felséges férjem királyom, hogy ördög bútt ebbe a mi fiunkba.

KIRÁLYFI: Nem bútt énbelem.

KIRÁLYNÉ: Vagy a cigányasszony verte meg szemmel, a ki a minap az arany tekenőt megföldözta. Boszorkányfűst használta tán neki?

KIRÁLYFI: Nem a cigányasszony szeme vert meg, a halál nézett énrám, édes.

KIRÁLY: (megfogja a királyfi fejét). Mit csináljak véled, mi kell néked szépséges egy fiam?

KIRÁLYFI: Semmi kívánságom, felséges atyám királyom, csak az a bajom, hogy minek kell meghalni.

KIRÁLYNÉ: Ehen van ni!

KIRÁLY: Mán a ki anyától lett, fiam, annak bizony mindnek meg kell halni.

KIRÁLYFI: Meg az a bajom, hogy hát minek kell élni, mikor úgyis meg kell halni. Felséges atyám királyom azt gondolja, hogy uralkodni kell a népen, édes anyám a háztáját takarítja, kis testvérem a virágot ápolja. Én meg nem tudom, én mit csináljak ezen a világon.

KIRÁLYNÉ: Jaj de nagyon szomorított a szívetem.

KIRÁLY: (a három tulipános ládára mutat). Három kincses ládám, egyik teli ezüsttel, másik teli arannyal, harmadik teli gyémánttal, mind a három neked adom, csak jobb kedvedet lássam.

KIRÁLYFI: Se ezüsttől, se aranytól, se gyémánttól jobb kedvem nem lenne.

KIRÁLY: Ezer legszebb katonát rendelem alá, menj hatalmas sereggel, hódíts meg kutyafejű tatár szultán országát. (Két szál masinát vossz elő, végighúzza a nadrágcsatját).

KIRÁLYFI: Minek nekem kutyafejű tatár szultán országa?

KIRÁLY: (tárogat). Fele királyságom, fele hatalmam a tiéd.

KIRÁLYFI: Nem kell nekem hatalom, királyság.

KIRÁLY: Ejnye ebadta!

KIRÁLYNÉ: Hát ha házassodhatnék a gyermek, apjok?

KIRÁLY: (az első fűt után szorosan egyet). Tizenkét aranyoszórú paripán küldöm tizenkét legszebb grófmot, száz ezüstoszórú paripán száz fellejtáromat török császár udvarába török császár leányáért.

KIRÁLYNÉ: Papot, hóhért hivatunk, hét országra szóló nagy lagzit csapunk.

KIRÁLYFI: Nem óhajtom török császár leányát.

KIRÁLYNÉ: Bolond ez a mi fiunk, hallja már, mit csináljunk véle?

KIRÁLY: Nohát kedves feleségem adok neki egy pár pofont, hát ha attól megjön az esze? (Megkölpi a markát).

KIRÁLYNÉ: (megfogja a király kezét). Meg ne üsse kelmed felséges férjem királyom, bánatja van a szegénynek, bánatról nem jó a verés.

KIRÁLY: (megvakarja a fejét). Ejnye... ígyval egy kis pálinkát te. (Felveszi a kulcsot, nyújtja a királyfiának).

KIRÁLYFI: (lassan megcsóválja a fejét).

KIRÁLY: Jó kisüstön fött pálinka te.

KIRÁLYFI: (csóválja a fejét, azt ki az ablakon).

KIRÁLY: (lassan egy kortyot).

KIRÁLYLEÁNY: (énekel a kertben).

Szedem szép rózsáját, A fejére tűzöm
Kötöm bokrétaját, Gyöngyös koszorúját.
(dúdolja halnak tovább).

KIRÁLYFI: (elmerülve tekint kifelé az ablakon). Halál, halál, halál, halálnak országa. Halál szánt a mezőn, halál fűrészel az erdőn, halálfelleg megy az égen, halál zúg a víz alatt.

KIRÁLY: Ne gondoskodj már a halálán aranyos egy fiam, nézd meg atyádat királyodat, öreg rend ember vagyok, mégis csak meg-vagyok.

KIRÁLYNÉ: Beszélhet annak, akár a falnak.

KIRÁLYFI: (feláll) Hát én többet nem is gondoskodok, felséges atyám királyom, hanem csak annyit gondoltam, van-e olyan ország a földkerekségen, a hol a halálnak hatalma nincsen. Én hát egy életem egy halálom, én már tovább nem maradok, én elmegyek felséges atyám királyom, meg nem állok addig, míg azt az ördög országot meg nem találom.

KIRÁLY: (megvakarja a fejét). Hogy mondd, te?

KIRÁLYNÉ: (összeszorítja a kezét.) Jaj egyetlen fiam, gyöngyházam, rubintom, ragyogó gyémántom, hát te elmennél hetedhét ország ellen?

KIRÁLYFI: El én, édes, hetvenhetedhét ország ellen is, túl az üveg hegyeken, térgyig kopik a lábom, de az örökség országot megtalálom.

KIRÁLYNÉ: Ó, ó. (Kiszól a királyleányhoz.) Hallod-e már lányom, gyenge virágszálom, el akar menni a te testvéred, elvándorolna, azt se tudja merre, ó istenem, istenem.

KIRÁLYLEÁNY: (beszalad, némán áll a királyfi mellett).

KIRÁLY: Hát ha már olyan nagyon mehetnél, nem bánom eridj el szerencsét próbálni, csak azt várd meg legalább, míg egy tarisznya aranyat töltök neked az útra. (Kimegy.)

KIRÁLYNÉ: (sírakörvára). Várjál lelkem, legszebb jószágom, szaladok kis udvaromba, elvágom gavallér kakasom nyakát, kakastejjel sütök néked azt útra pogácsát. (Indul kifelé sírva).

KIRÁLYFI: Jó lesz nekem hamuba sült pogácsa is édes, mert sietek.

KIRÁLYLEÁNY: Én meg megyek kiskertembe, bokrétaimat megkötöm. (Kimegy.)

KIRÁLY: (fölszól az ablak mellett csücsögő kardját.) Isten hozzád palota, isten hozzád kis kert, isten hozzád gémekűt, isten hozzád édes kis ablakom, isten hozzád édes apám, isten hozzád édes anyám, isten hozzád hűgöcskám.

KIRÁLY: (jön a tarisznyával.) Itt a tarisznya fiam, ne, megraktam arannyal, megszórtam gyémánttal. (Báksztja a királyi jobb vállára.)

KIRÁLYNÉ: (jön sokagra). Itt a hamuba sült pogácsa, fiam, egy kicsit megeget, mert siettem véle. (Báksztja a pogácsa tarisznyát a bal vállára.)

KIRÁLYLEÁNY: (jön, virág a kezében). Kis bokrétaim süvegekre. (Leveszi a király süvegét, zátsai a bokréta, ptyegregi kezd).

KIRÁLYFI: (nagyot sóhajt). Hát én most már elindulok.

KIRÁLYNÉ: Jaj, jaj, jaj, szerelmes magzatom, látlak-e még valaha. (Keszerves sírással dől rá.)

KIRÁLY: Ne ríjjál már anyjok, mert meg magam is rákezem, királynak pedig nem szabad ríni.

KIRÁLYLEÁNY: (hátulról igazgatja, tisztogatja a királyfi). Irjál majd Tündérországából, hogy mint van sorod, kis galamb a szárnyán elhozza postádat.

KIRÁLYFI: Jó egészséget, minden jókat adjon isten, felséges édes szülém. (Indul az ajtó felé).

KIRÁLY: (a jobbvállára dől, dányogva kisírt).

KIRÁLYLEÁNY: (kötőjét arcahoz emelve megy utána).

KIRÁLYNÉ: Vigyázz osztán lelkem gyermekem majd ha az üveg hegyeken jársz, az üveg göringyek fel ne sebezzelek a lábadat...

KIRÁLYFI: Nem óhajtom török császár leányát.

A MI URUNK.

Regény.

(Folytatás.)

Irta GRAZIA DELEDDA.

Intett a látogatónak, hogy üljön le az asztal mellé és kezdte kikérdezni, a nélkül, hogy fölnevezett volna a könyvből, a melyből a kérdéseket olvasni látszott. És ezek a kérdések egyre bizalmasabb jellegűek kezdtek lenni, mint valami gyóntató atya kérdései. De Aldo Bruno nem győnni akart és attól tartott, hogy elárulhatja magát. Ez a félelem pedig már egyenesen ösztönzővé lett és nem engedte leleplezni titkos gondolatait, szokásait, a szenvedélyét és inkább arra ösztönlte, hogy ne vegye nagyon komolyan fizikai betegségét.

Végre fölállt a doktor és a fekete szívhallgató készüléket Aldo Bruno meztelen mellére szorította. Néhány kínos csendesség pillanat telt el. Az orvos, a hallgatóhoz szorítván fülét, vizsgálta a beteg szív verését és Aldo Bruno gyanakvóan nézett rá, mert úgy érezte, az öreg most kihallgatja az ő legtitkosabb titkait.

— Nyugalom, nyugalom, nyugalom, itt és itt! — mondta végül az orvos és a mint fölállt, a homlokára, majd a lábára üttött. Aztán letörölte a műszert és visszautat az asztalhoz.

Aldo Bruno begombolta az ingét, mellényét és elbáméskodva, mint valami gyerek, kérdezte:

— Mit akar ezzel mondani?

— Mit akarok azzal mondani, hogy nyugalom? Az agyonhajszolás ellenkezőjét és hogy nem szabad az erdőkben szaladgálni és viharoknak, hirtelen nagy időváltozásoknak kitenni magát.

— Ott kellene hagynom az állásomat?

— Legalább is egy időre.

Fölállt, sápadtan és szinte ingerülten kérdezte:

— És ki ad akkor nekem kenyeret? És aztán meg... én nem tudok úgy élni, hogy semmit se csináljak. Én már megszoktam a munkát.

Az öreg tudós megint elérgette a fejét a glóbusz és a távcső között és Aldo Bruno nem látott egyebet, mint fehér hajának felhőcskéjét. Megérezte, hogy hiábavaló itt minden további vitaközlés: ő tanácsot jött kérni és az öreg meg is adta a tanácsot. Most már egyedül rajta múlik, követi-e azt, vagy sem.

Meghallkította a hangját és zavartan kérdezte:

— De hát igazán komoly a baj? Mondja meg legalább a betegség nevét!

Az öreg fel sem emelte a fejét és úgy dünytyögte:

— Ütőértágulás.

Aldo Bruno távozott és csak azt érezte tisztán: az a gyógyítószer, a mit neki ajánlottak, rosszabb volt, mint maga a betegség.

Még köszönt egykori háziasszonyának és szomorúan, megjuhászodva ment el, egyenest a vállalkozóhoz. Ott is várakozott már néhány vázsonceseléd és környékbeli paraszt, a kik becsapásra vártak. De mekkora volt mégis a különbség a szomszédházból jelenet és az itteni között! Ott minden komor és szomorú. Itt pedig jóízű ebéd szagát lehet érezni, a napfény beragyogta a piszkos és népes lépcsőt, a melyen annyian jártak-keltek, akár ez utcán és a vállalkozó, piros arcával és erőteljes természetével, egymásután fogadta a férfiakat, asszonyokat, parasztokat és polgárokat és ugyanolyan familiáris, de heves szavakkal beszél mindegyikkel, szemükre vetvén lustaságukat és erősebb munkára ösztökölvén őket.

Mossiu Perro észre sem vette, hogy milyen rossz bőrben van a munkafelügyelője. Rendes ügyes-bajos dolgaikról beszélgettek, gyorsan számolgattak, szinte rohantak a vagyon után és mindenképen ki akarták használni a kínáló alkalmakat, a melyek még nagyobb jövedelmet hajthattak.

Mintha gazdájának ereje szuggerálta volna, Aldo Bruno újjáéledt a vállalkozó mellett és egy óra múlva már megint nekifutott az erdő felé, a nélkül, hogy Sebastianát újra látta volna.

Sebastiana egész különösen kezdett viselkedni: dalogatót, majd sirt, hol gerekesen, ármáson vidám volt, hol meg, minden ok nélkül, komor és rosszkedvű.

Egy napon, Marieléné-ék udvarán, összedültek az olasz tanárt, a ki valami gáláns mondással fogadta és megesküdtött, hogy soha többé, még csak a lábát sem teszi be ebbe a házba. De ugyanaznap este már visszajött újra, miatt a maestra és szomszédasszonyai ott áldogáltak az udvarban, hogy friss levegőt szívjanak és elpietykálhassanak. Az udvar tele volt gerendákkal, téglákkal és egyéb építőanyagokkal. Marieléné azon bajlódott a holdfényben, hogy sarlójával megtisztogasson egy köteg nádat, a mi az új ház tetőjére kellett.

— Hagyd már abba! — mondta csipősen Sebastiana. — Éjszakai munka az ördögnek való.

— Pedig meg akartalak kérni, hogy segíts nekem!

— Lelkem, nem tehetem! Magamnak se dolgozom, a ki szegény vagyok és most neked dolgozom, a ki gazdag vagy!

Röviddel azután az utcácska felől füttyszó hallatszott föl és a maestra így szólt:

— Azt hiszem, ez Predu!

Sebastiana kiszaladt és tényleg a férjét pillantotta meg a házuk kerítésénél.

— Eredj, hívd az anyádat — mondta a férfi — valami üzeni valóm van Marielénének.

— Mi történt Predu? Mond meg nekem... Bruno rosszul van?

— Eredj már! Semmi közöd ehhez a dolghoz.

Sebastiana felni kezdett és visszasietett a kis udvarba. Semmi köze neki ehhez a dolghoz? Oh, és mégis a lábait kezdtek felmondani a szolgálatot és mélyes aggodalom szorongatta a szívét.

A mikor a maestra ilyen lelki felindulásban látta a lányát, azt hitte, hogy Predu Maria Dejana valami súlyos mulasztást követett el és e miatt talán elveszítheti az állását. Lihegve futott hozzá és a mikor a férfi azt mondta, hogy Aldo Bruno nagyon rosszul van és Marielénét óvatosan értesíteni kellene erről, megkönnyebbülten sóhajtott föl:

— Ez még nem nagy baj, nem nagy baj!

— Miért nem nagy baj? — kiáltotta Sebastiana. — Mit vétett ellenetek ez a szerencsétlen ember? Menjétek, menjétek és mondjátok meg a feleségének, hogy hozza le a hegyek közül és ápolja, gyógyítsa, ne gondoljon örökösén csak a pénz-harcsolásra, hanem törődjön már egyszer ezzel a szerencsétlennel is...

— Ejnye, ejnye! Sebastiana! — mondta Predu Maria Dejana kissé gúnyosan. — Miért ez a nagy izgalom?

— Mert dühös vagyok ezekre az emberekre! Nem gondolnak egyébre, csak a pénzre.

— Hát hagyd őket! Ezért ne fájljon a mi fejünk!

— De hát mi történt vele? — kérdezte a maestra. — Mit mondjak Marielénének?

— Az ördögbe is, magam sem tudom, hogy mi történt vele. Beszélgettünk és ő a zsákokat mérte le. Volt ott egy örkőhajcsár is, a ki elmesélte, hogy járt a Golfo Aranci-ban és ott látta Lorenzot, a ki éppen hajóra szállt, hogy visszamenjen a kontinensre. Egyszerre Aldo Bruno fehér lett, mint a kréta és a karom közé esett. Nem ájtul el, de mégis vagy jó félórát meg se tudott mozdulni, beszélni sem tudott, de meg lélegzeni sem. Úgy látszott, hogy a száraz betegség jött rá és a legkisebb mozdulatára is éles fájdalmat érzett a szívében. Azért szaladtam le, hitemre mondom, mert félek, hogy meghal.

— Mit csináljunk? Mit csináljunk? — mondtotta Sebastiana. — Ertesíteni kellene tüstént a Perrot. Fel kellene küldeni Brunohoz az orvost...

— Nos, éppen ezekre a feleségének kell gondolnia...

— Megyek és megmondom neki — szölt a maestra.

Sebastianát tompa, kábult düh fogta el, hogy az anyja, meg a férje ilyen nyugodtan fogják föl a dolgot. Szeretett volna elfutni, az orvost hívni, fölísietni a beteghez és kiragadni a halál karjából.

— Meg fogod látni, hogy a felesége tovább is nyugodtan tisztogatja majd a nádat. Semmit se törődik Brunoval!

De Marieléné bizony mégis csak megjegyezte, odafigyelt hozzájuk, hogy részletesebb híreket halljon és tüstént el akart indulni a hegyekbe.

Predu Maria és egy orvos, a kit sürgősen hívtak, kísérték föl a beteghez.

EGY RITKÁN SIKERÜLŐ FÉNYKÉPFÖLVÉTEL. — SZARVAS A TÁTRA BÉRCZEI KÖZÖTT.

Tóth István egyetemi ny. rk. tanár amatőr felvétele.

Zichy Mihály: Haldokló keresztes-vitéz.

Zichy Mihály: Othello.

Czencz János: A régi gázgyár.

Kató Kálmán: Tabán.

Nagy Vilmos: Hallgatódzó.

Frank Frigyes: Biedermeyer.

A NEMZETI SZALON TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Csak akkor kacagott föl, a mikor Marieléné elmondta, hogy Sebastiana mennyire haragba gurult a tanár ellen.

Az első lélek, a kivel találkozott, alig hogy megérkezett, Sebastiana volt. A kert kerítésének kiszögélésénél, az ecetfák és a virágzó rózsatövek között ő maga is egy nagy virágnak látszott. És Aldo Bruno a lóhátról alig nézett Sebastiana nagy, ragyogó, aggodalmas tekintetű szemébe, máris valami kellemes, jóleső érzés fogta el.

Sebastiana odaszaladt egész a kis udvarig és megkérdezte, hogy és mint van.

— De hiszen jól vagyok — felelte, leszállván a lóról. — Most tüstént elmegyek Perróhoz...

— Te? Te lefekszel tüstént! — mondta Marieléné és a konyha felé tolt.

— Én jól érzem magam! Kitűnően!

De Sebastiana látta bágyadt szemét, megöregedett arcát és megértette, hogy komoly baja lehet, helyrehozhatatlan testi összeroppa-nása.

A maestra, a ki szintén odafutott, megtapo-gatta a beteg pulzusát és megvizsgálta a nyelvét meg a foghaszt.

Az én véleményem szerint csak elgyön-gültél és nincs semmi egyéb bajod, fiacskám. Kipurgáltad magad? Jó, azt még megleheted. Ha nem is használna, de nem is árt. Sült húst kell enned, pecsenyét és Oliena-bort kell innod.

A signora Arrita is megfogta a vállát és erő-sen a szemébe nézett.

— Csinalok neked ezerjót, a melytől me-g-erősödnék a szív-kötőszallagok...

A maestra makacsul is ismételtette:

— Pecsényét és Oliena-bort...

Aldo Brunot untatta a dolog, kiszabadította magát a két asszony kezéből és kijelentette,

hogy el akar menni. De erre már Marieléné és Sebastiana is karonragadták, bevezették az ebédlő-szobába és kényszerítették, hogy leüljön a díványra.

— Majd elmegyek én a Perrohoz — mondta Marieléné, egy párnát tolvaa a férfi dereka alá. — Te meg csak ne is gondoldj erre!

De Aldo Bruno szeme fölvilámlott és Sebas-tiana megértette, hogy más véleményen van, mint a felesége.

— Én megyek el inkább, ne izgassátok ma-gatokat — mondta a maestra és elietett.

Marieléné követte és megkérte, ne mondja meg a Perronak, hogy ő volt az, a ki minden áron lehozta Brunot a faluba.

A mikor a férfi egyedül maradt Sebastianá-val, ránézett és az asszony föléje hajolt, egész testében remegve és megcsókolta.

Nézd Sebastiana, erdej el Lais doktorhoz és mond meg neki, rosszul vagyok, talán meg is halok... Ő hozzá akartam én menni...

Sebastiana elietett a vén különzhöz.

Az öreg épen a könyvei fölé hajolt és belé-jük jegyeztetett. A nő lábujjhegyen, kíváncsian és féltékeny közeledett hozzá. Annyit hallott már beszélni erről a tudós és bölcs emberről, a ki ismeri az emberek és a természet törvé-nyeit, de látni még sohasem látta és most olyanak tűnt föl előtte, mint valami varázsló, a mint ott ült rejtélyes műszerei között, nagy könyvei mellett, a melyek titkos tudományval vannak tele írva. De a mikor az öreg fölemelte torzonborz hajú fejét és ő zavartan elmondta jöveteleének okát, az orvos a nő szépségétől meglepetten, elvakultan, majd meg látható gyö-nyörűséggel és végül mohó vágyakozással le-geltette rajta a szemét, — Sebastiana meggyő-ződött róla, hogy az öreg tudós is épen olyan ember, mint a többi.

— Rokona vagy a betegnek? — kérdezte az orvos.

— Nem, a szomszédasszonya vagyok.

— Mit csinált azóta a beteg?

— Főnt volt a hegyek között és dolgozott.

— Mindig a régi história! Tanácsot akartok és nem fogadjátok meg. Úgy jártok az orvos-hoz, mint a gyónatópaphoz és már előre el-határozzátok, hogy aztán is csak folytatjátok a bűneiteket!

Sebastiana nevetett. És a mikor az öreg ilyen semmiségen nevetni látta, azt hitte, hogy nem nagyon veszi szívére Aldo Bruno sorsát és így megmondhatja neki az igazat.

— Tudod, súlyos a betegsége. Ha nem kiméli

magát és nem pihen, minden pillanatban elpat-kolhat.

Sebastiana elsápadt és előrebukott, mintha valaki hátba lökte volna.

— Meghalok! — kiáltotta kétségbeesetten.

Az öreg most fölállt, megfogta a nő karját, megrázta és sóvárgón, de ugyanakkor ironiku-san nézett rá.

— Hallod-e, lelkem, azt látom, hogy te na-gyon jó szomszédasszony vagy! Igyekezz hát rábeszélni a beteget, hogy ne győttörje magát agyon és mondd meg neki, hogy mihelyt járni tud, jöjjön el hozzám.

Sebastiana zokogott és nem is próbálta eltit-kolni fájdalmát. De a mikor az öreg kissé erő-ssebben merészelt megszoritani és közben azt ismételtette: «te nagyon jó szomszédasszony vagy», ellökte magától és lelkendezve elfutott.

Aggasztó gondolat kergette, űzte.

— Meg fog halni!

Lehetetlennek látszott előtte, hogy egy olyan ember, mint Aldo Bruno, egyik pillanatról a másikra, meghalhasson, mint a hogy egy virág, vagy egy fereg elpusztul. De aztán arra gon-dolt, hogy ő is, minden ifjúsága, szépsége, ereje, tüzes vére mellett is megbetegedhet egy-szer és meghalhat, egyik pillanatról a másikra eltűnhet, lehullhat, mint kertjének rózsái, ha fúj a szél. És most, először életében, tisztán látta semmi-voltát és most érezte át először, hogy milyen tehetetlenek vagyunk sorsunkkal szemben.

Lehorgasztott fejjel, meggörnyedten, mint vén anyóka, úgy ment haza. Régen elmúlt már az az idő, a mikor fennen hordta a fejét és büszkén ringatta szép alakját! Most meggör-nyesztette a szerelem, fájdalom és a halál gon-dolata, mint a meleg júniusi szél a kert her-vadó virágait.

Nem ment egyenest Aldo Brunohoz, mert félt, hogy szeméből kiolvashatja sorsát. De egyszerre csak, a mikor épen át akart menni hozzá, megjelent a férfi előtt, mint valami ki-sértet.

— Bruno! Te?...

A beteg a kerítéshez támaszkodott és mély-ségesen szomorú tekintettel nézett rá.

— Mit mondtok neked az öreg?

— Azt mondta, hogy nem súlyos a bajod... és hogy kimélned kell magad... pihenned kell...

— Lehetetlen.

— Miért lehetetlen? Oh, te meg fogod ezt tenni Bruno! Az én kedvemért. Én kérek erre!

— De hiszen én jól érzem magam, Sebas-tiana!

— Akkor annál jobb — mondta a nő, szinte sirva. — Annál hamarabb gyógyulsz meg. Meg kell tenned, a mire kértetek, Bruno! Vagy én már senki sem vagyok a számodra?

— Te vagy mindenem! — mondta a férfi halkan.

Hazafelé indult és Sebastiana fölment a szobájába. És mind a kettő lehorgasztott fejjel járt, mintha a saját gondolataiktól volna olyan súlyos a fejük.

A férfi kábultan úgy érezte magát, mintha várna valakit, a ki utána jön és a vállára üt. És így szögt meg magában:

— Meg kell halnom, de neki nem szabad megtudnia.

Sebastiana pedig azt gondolta:

— Meg kell halnia! De neki nem szabad megtudnia.

V.

Ebben az időben történt, hogy Antonio Maria Moro, az orvos tanácsára, a ki levegőváltozást ajánlott neki, hogy az majd jó lesz a lázai ellen, néhány napra fölment az egyik alkolhoz, a melyik nem esett messze a teleptől.

Egy napon elment, hogy fölkeresse a barát-ját és kettesben elbeszélgetve, rövidesen Aldo Brunora került a szó, a betegsége, meg arra a históriára, a mi az erdőortól eredt.

— Egyedül te tudod megmondani, igaz-e a dolog, vagy sem — mondta Predu Maria De-jana.

— Miért egyedül én? Egyedül csak én törő-döm a mások dolgával?

— Ne gurulj mindjárt dühbe, öcskös! Azért mondom, mert a szomszédod a Perro.

— Más szomszédom is van nekem az idén és attól nem érek rá másokkal törődni. Nagyon

közele szomszéd, mondhatom neked! Olyan kö-zeli, hogy mindig a sarkamban van. A ház! Ez az a szomszédom... senki más. Egyebet nem tudok.

— De láttad Brunot?

— Igen, láttam. Jobb sora van, mint nekem, vagy akár neked is!

— De nekem jól megy a sorom!

— Jobban is mehetne!

— Az Úr Isten ellen vétkeznék, ha panasza-kodnék. Miben szenvedek én hiányt? Emlékezz csak vissza, hogyan jöttem én ide! Mint egy kóbor kutya... és sántítottam is még hozzá.

Most pedig olyan vagyok, mint egy gazdag ember, úri gazda! — kiáltotta Predu Maria De-jana, kifeszítette a hasát, fölgomolta a kabátját és a mellére ütött. És ha nem is vallotta meg magának, mégis bizonyos meglepődöttséget érzett, hogy ilyen nyomorba, bajba jutottnak látja most azt az embert, a ki — a mikor ő a legalantasabb munkára vállalkozott — sértésekkel halmozta el. Ime, hát a földvalkódott nagy legény, a kispolgár, így lezüllött és kétségbe-esettebb, akár a legutolsó kéregtépő napszámos!

Hát ha olyan gazdag vagy, miért nem ádsz nekem kölcsön száz scudot? — kérdezte Antonio Moro.

— Száz scudot, igen! — mondta a másik jóformán hangtalanul.

Igen, épen ennyit akart neki adni. És most egyszerre fölzakadt lelke mélyéből minden lelkiismeretbéli furdalása és kétsége, a melyek már-már elszunnyadtak és most újjáéledtek, fölbredek egy fenyegető hangtól.

De Antonio Moro, a ki nyomorúságos hely-zetében sem felejtette el gúnyolódó modorát, most megint tréfálkozni kezdett.

— Micsoda arcot vágál hozzá, Gerasalé!

Menj, maradj nyugodtan! Mit segíthetne raj-tam száz scudo? Nyomorúságos ember vagyok, az is maradok már. Hogy csak valamelyest se-gíthessek magamon, legalább is ötezer scudora volna szükségem!

— Puff neki!

— És mi az: ötezer scudo? Még lehet any-nim, ha az az áldott vén banya a lelkiösme-retére hallgat. De azt hiszed, hogy táncolni volna kedvem, ha csak erre gondolok is? Olyan éhenkórásznak tartasz engem? Értesz-e a szó-hoz, vagy nem?

Preda Maria Dejana megértette. Egykori társa tudomására akarta adni neki, hogy még mostani nyomorúságában is külön nála.

— Antonio Moro, én tudom jól, hogy te gazdag vagy, — mondta csufondárosan. — De az élet már ilyen, akárcsak a hinta, egyszer föl, egyszer le, örökösen csak így van. A mikor én lent voltam, te fölsegítettél engem: most én szeretnék téged fölsegíteni. Csak volna pénzem! Nem száz scudot, de százezer scudot adnék neked és bizonyos volnék benne, hogy duplán kapom vissza.

— Gerasalé! — felelte a másik ugyanazon a hangon. — Tudod, mit kell mondanom ne-ked? Jó szándékkal van kiköveze az az út is, a mely a pokolba vezet, a hová te az első alka-lommal be is masírozol, épen és egészségesen! Legalább adj egy pohárka china-ürmöst, ha van. Tudod, hogy megfizetem!

Preda Maria Dejana adott neki china-ürmöst, de nem fogadott el érte pénzt, a mit aztán a másik a földre dobott és nem akarta többé föl-venni.

A két barát ettől kezdve gyakrabban látta egymást, de a beszédük ezután is tele volt kötekedéssel és csúfolódással, mintha nem is barátok, de ellenségek lettek volna. Olykor mind a ketten fölajánlották egymásnak, a mi-jök van és főként azt, a mijök nincs és kijelen-tették, hogy készek egymásért akár a tűzbe is menni, de a mellett folyton ingerkedtek, sérté-gettek egymást és fogaikat vicсоригtátták. Olyan-kor pedig, a mikor Antonio Moro nem mutat-kozott a barátja előtt, Preda Maria Dejanát megint csak elfogták beteges lelki gyötörései.

— Én tettem tönkre, — gondolta. — Az én bűnöm, hogy ennyire jutott.

Egy napon elment, hogy fölkeresse a karám-ban és egyedül találta ott, egy zsákon elterül-ten, sápadtan és merev, tágrameredt szemmel. Egy fához kötött szürke vad komondor csaholá-sa töltötte meg az elhagyatott helyet és a harapós kutya úgy ránczította lánczát, mintha el akarta volna szakítani, hogy rávesse magát

a betegre és szétmarczangolja. Antonio Moro félbreeszté lázában, a kutyát tartotta szóval és a mikor Predu Maria Dejana lehajolt hozzá és megtapogatta a homlokát, fölkapta a fejét és arca komor ijedelmet tükrözött vissza.

— Ott!... ott... látod! — kiáltotta és a távolba mutatott. — Ott ég az erdő. Oh, te senkiházi, te voltál az!

Preda Maria Dejana megdőbölt.

— Tehát ő tudja! — villant át agyán a gon-dolat. És megpróbálta lecsillapítani meg ki-faggatni.

De a ház-beteg továbbra is hol fölkapta, hol meg lehorgasztotta a fejét és úgy forgatta a nyakát, mint a selyemhernyó. Közben-közben pedig összefüggéstelen szavakat kiáltozott és valami távoli tűz felé mutatott, panaszkodván, hogy elviselhetetlen forróság győtri.

Preda Maria Dejana megvárta a pásztor visszatértét és így szólt hozzá:

— Miért hagyod egyedül, a mikor láza van?

Fölkelhet, a kutya közelébe mehet és az még szét is tépheti.

Még sohasem hallottam, hogy ilyesmi megtörtént volna, — felelte a pásztor. — Egyébként, nem kell félni: meg se mozdul. Ha rájön az erős ház, azt mondja mindig, hogy kö-rülötte minden tűzben áll és attól fél, hogy ő is odaég!

Preda Maria Dejana nem mert egyebet kér-dezni és nyugtalanul távozott. Azon töpren-gett, vajjon ösmerek-e másk is az ő bűnét és hogy miért nem beszélt erről sohasem Antonio Moro.

A mikor másnap megint találkoztak, így szólt hozzá:

— Tegnap itt voltam, de lázad volt és tűz-vészről, dühöngő kutyákról, meg ördögökről beszéltél lázában.

És úgy vélte, hogy egykori bajtársa nyugta-lanul nézne rá, mintha attól félne, hogy va-lami titkot kottyantathatott volna ki, a mikor tegnap félbreeszté.

Beszélgetni kezdtek, ingerkedtek, csúfolódtak újra. De a beszédükben izgalom és félelem reszkettett és a hangjuk olyan volt, mint a kik-nek valami nyomja a lelkét.

Néhány nap múlva Antonio Moro jobban érezte magát. A lázas rohamok lassan alább hagytak, visszanyerte rendes arcszínét és jobb-kedvű lett, mint a gyógyuló legények, a kikre jobb sors várakozik.

Lehansoltat fá árnyékában ülték, mialatt kö-rülöttük a munkások folytatták romboló mun-kájukat a forró nyári melegben. Antonio Moro nagy tervekkel kavicsolt, a mikről — természe-tesen könnyed öngúnyval hangjában, — be-szélt Preda Maria Dejanának.

Megcsináltam a magam számadásait, Ge-rusalé! Ez nem nekem való vidék: itt nagyon nagy a nyomor! Jobb, ha az ember máshová megy szerencsét keresni, mint hogy itt üljön és megöszüljön a várakozásban. Azok, a kon-tinensről, idejőnek hozzánk Szardíniába és eleszik előlünk a kenyert. De tudod, mit fo-gok én most tenni? Elmegyek a szárazföldre: elmegyek Genovába, vagy Rómába és ott botol-t nyitok szardíniai dolgokkal.

El is mondta mindjárt, hogy milyen lesz a boltja, kiszámította, hogy mennyit kereshet és már arra is gondolt, hogy vesz egy vitorlás hajót, a mivel az árakat szállíthatja.

Preda Maria pedig ezalatt, a mint hallgatta, magába merülten, álmosan, kábultan, fáradtan arra gondolt, hogy ő is szeretett volna egyszer elmenni innen, messze, messze, messzire és észbe jutott, hogy milyen bűnös modon sze-rezte meg a pénzt, a mivel el akart utazni.

— És a nagyanyád, az adja majd a pénzt hozzá?

— Nem kell nekem annak a vén bolondnak a pénze! Tartsa meg magának, ássa el egy kő alá, a hol a férgek rájárat össze. Szerzek én másutt pénzt magamnak. Vannak jó ösme-rőseim, jóbarátaim, a kik segíteni akarnak raj-tam. Én is segítettem mindegyiken és most csak meg kell kérnem őket valami szívessegre, meg is teszik tüstént.

— Oh, ha azt csak olyan könnyen meg le-hetne tenni! De olyan sokszor nincs módjában az embernek... Nem tudja megtenni, ha sze-retné is...

— Mit? Hogy nem lehet? De nekem, érted, nekem olyan hűséges barátaim vannak, a kik

a feleségük ékszerait is eladnák, csak hogy se-gítségemre lehessenek... Érted ezt, Gerasalé, te álomszuszék?

Preda Maria Dejanának heveset dobant a szíve. Az ékszer... adja oda a felesége ék-szerait? Erre gondolt volna Antonio Moro? Talán azt is tudja, hogy Sebastiana ékszerait is abból a bűnös pénzből vásárolta?

Hogy zavarát leplezze, a sértődöttet játszottja és így szólt:

— Asszonyi modáliaikat és fülbevalókat föl-ajánlani neked! Ilyesmire igazán nem gondol-tam volna sohasem!

— Légy nyugodt! Ha gondoltál is volna rá, hát az anyósod kiverte volna a fejedből!

— És utóvégre igaza is lenne. Sebastiana ékszerait ő vette, a saját pénzén. Nekem egy árva garasom sem volt. Olyan szegény voltam, mint a templom egere... Még rendes ruhám se volt, nemhogy ékszerekre meg egyéb ilyen holmokra költhetnem volna...

De a barátja gúnyosan meredt rá és össze-szorította ajkait, mintha csak nagynehezen tudná visszafojtani gúnyos szavait. Végre föl-kiáltott:

— Hát ki kért tőled valamit? Inkább éhen-halnék, semhogy csak egy vörös rézgarast kér-jek tőled.

Nem tudsz egyebet, csak sértegetni en-gem, Antonio Maria Mo! Egyszer meg még is rugtál, oh, még nagyon jól az eszemben tar-tom. De én nem rugtam vissza, mert én nem vagyok haláladatlan teremtes és ha nem felejt-em el azt, hogy megbántottak, de azt sem felejt-em el, ha valaki jól tesz velem. De most már aztán elég legyen, mert én is elveszithetem a türel-meme!

— Oh, oh, hát csak vesztésd el! És ha azzal akarsz megbántani engem, hogy ellopod a nyá-jat, vagy akár a templomi szentségeket, hát csak lopd el!

— Én nem loptam soha!

— De csináltál e helyett egyéb zsványságo-kat, épen eleget!

— Ha már ennél tartunk, hát beszéljünk nyíltan! — kiáltotta Preda Maria Dejana szinte fenyegetőleg, — mondd meg, mi a kifogásod ellenem: szeretném tudni!

De a másik férfi elkaczagta magát és meg-bökte a homlokát.

— Itt valamid hiányzik, Gerasalé! Hiány-zik az eszed. Hát nem veszed észre, hogy iri-gyellek? A szegényebb mindig irigyi a gazda-gabbat!

— Én nem vagyok gazdag. De szeretnék az lenni, csak azért, hogy te megpukkadj dü-hödben.

— Szépen köszönöm. És Isten veled! — kiáltotta Antonio Moro, fölállt és elment.

Úgy ment el, mint a ki nem jön vissza többé sohasem. De másnap már megint ott volt, jó-kedvűen és vidáman, mintha semmi sem tör-tént volna.

*

Néhány nap múlva visszatért a faluba és elő-ször a maestrához látogatott el. Az utóbbi na-pokban Preda Maria Dejana beszéde meg visel-kedése megerősítette benne a gyanút, hogy egy-kori felegyentésére volt az, a ki fölgyújtja az erdőt. De mielőtt bosszút állt volna ezért, egé-szen bizonyos akart lenni a dologban.

Aldo Bruno háza elé érve, megállt és föl-nézett a kivilágított ablakokra, aztán elnézte a magányos utcácskát, a melynek két oldalán dűledtek a kőkerítések és szemével megmérte a távolságot a Marieléné meg a maestra háza között. És észbe ötlötték Predichedda elejtett szavai. Bruno... Sebastiana... szomszédok... az elhagyott utcácska... Minden lehetséges ezen a világon: Sebastiana könnyelmű, Bruno pedig lelkiismeretlen... ravasz, furfangos ember, a ki arra született, hogy a fejszét forgassa: egy csapás jobbra, egy csapás balra és az aka-dály máris eltűnt, az út pedig szabad a czél felé...

A maestrához betérve, Antonio Moro üdvöz-leket adott át a vejétől, majd halkan meg-kérdezte, hogy van a szomszédjuk.

— Mit mondjak neked? Olykor egészséges-nek és erősen látszik, máskor meg gyöngé és szomorú, mint a haldokló. Az orvos azt mondja, hogy békéltelje van. De tudod, mi az én véle-ményem, Antonio Maria Mo? Az orvosok az

ember élő húsából élnek és azok beteggé te-szik még a legegészségesebb embert is!

— És mit mond a felesége?

— Oh, az azt hiszi, elég, ha itthon tartja, mint madarat a kalitkában.

— Hahaha! Mint madarat? Csak vigyázza-tok, nehogy elrepüljön!

— És ugyan hová szökhethet ez a szeren-csétlen flótás! — szólt le most Sebastiana a folyosóról. — Ha ez egyszer elrepül, nem is jön többé vissza.

— Előbb vagy utóbb, de egyszer csak meg-történik ez is mindenkivel. Gyere csak le Sebas-tiana. Valami különös kis történetet kell el-mondanom neked.

Sebastiana lejtött és odaült a lépcsőre, az anyja mellé. Antonio Moro nagyokat kunczo-gott magában, mintha valami fölöttébb mulat-ságos história jutott volna az eszébe.

— Tudod, Preda Maria Dejana... de ne mondjátok meg neki, hogy tölem tudjátok... megtudta, hogy egyik barátja nagy nyomorban sanylikodik és fölajánlotta neki a te ékszeridet, Sebastiana... természetesen azért, hogy csapja zalogba!

A két asszony szinte kövémeredt a csodál-kozástól, de aztán Sebastiana egyszerre csak föl-kaczagott és a maestra így szólt:

— Nem tudom elhinni, a mit mondtál.

Pedig igaz, esküszöm nektek, olyan igaz, mint hogy én becsületes ember vagyok!

— Hát akkor mondd el az egész igazságot, — felelte ünnepies hangon a maestra. — Neked tette ezt az ajánlatot?

— Hát igen, nekem!

— És te elfogadnád ezt? — kérdezte Sebas-tiana.

— És miért ne, ha ti beleegyeztek? Csak néhány hónapra van szó: adok róla váltót és tőletek veszem át az ékszereket, mert tudom, hogy a tiétek és hogy ti a saját pénzetekből vásároltátok.

— Fiam, lelkem, — kiáltotta a maestra és megfogta a férfi kezét. — Esküszöm neked, hogy az ő pénzből vásároltátok. Ő maga adott át nekem egy száz scudos bankót, hogy abból én vegyem meg az ajándékokat a menyasszo-nyának, mert félt, hogy őt becsaphatják a vá-sárnál. De azért az ékszerek most már még-sem az ő ékszerai, hanem a lányoméi és csakis egyedül ő rendelkezhet fölöttük.

— És én még csak meg sem mutatom ne-ked! — mondta Sebastiana. — De ha kamatra akarsz kölcsönpénzt fölvenni, hát szólhatok róla Marielénének.

— Ne is beszéljünk többé róla, — mondta hevesen a férfi. — Az eddigiekért is bocsána-tot kérek.

Azzal már el is ment, mélyen elgondolkozva és kishitűen

közé kaparintani, beérte azzal, hogy jól elverte, mialatt a többiek ordítottak, sikoltottak és a legsúlyosabb vétkek elkövetésével őt vádolták, többek között azzal is, hogy ő gyújtotta föl az erdőt és Predu Maria Dejanával együtt hamis pénzt csinált.

Rosz napok vártak most rá. A nagynyja megvonta tőle még az eddigi szegényes segítséget is és nem küldött többé eleséget. A rendőrség nyomom követte minden lépését és egy reggel a komisszárius maga elé idézte és kihallgatta, hogy milyen viszonyban áll Dejanával. Tagadta, hogy ő bírta volna rá Predu Maria Dejanát a Nuoróban való letelepedésre, tagadta, hogy szállást adott volna neki és azt is tagadta, hogy még most is jó viszonyban állana vele.

— Alig ösmerem azt az embert — mondta végül hevesen. — Csak egyet tudok róla: azt, hogy ő egy igazi galantuomo. Én pedig másfél galantuomo vagyok.

Október volt. Az idő továbbra is szép maradt és ezt néhány munkás arra használta föl, hogy a Perro-telep utolsó tölgyeit leháncsolják, mialatt a toszkánai szénásványok, a kik nagyrészt már megérkeztek, a munkát már befejezni készültek.

Predur Maria Dejanának megígérte a vállalkozó, hogy ha itt befejeződnék a munkálatok, egy másik erdőben alkalmazza. Így hát nyugodtan élt tovább, biztosítottat látván állását, de lelkeben továbbra is árnyékok és látomások kergetőztek. Mindig úgy rémlett előtte, mintha a régi remképekkel együtt maga előtt látná Antonio Moro beteges alakját és örökös hallaná szemrehányásait és csúfondáros beszédét.

Aldo Bruno olykor-olykor feljött lóháton a telepre és szomorú volt, megtört, mint trónjáról elűzött király. Bágyadt szemmel, görnyedt alakkal, hosszúra nőtt és színevesztett bajszsal, a mely fáradt, szomorú ajkára lógott, úgy ült a lovon, mint összeroppant aggyastán. És mégis folyvást arról beszélt, hogy nem sokára újra elfoglalja fárasztó nehéz állását, mint munkafelügyelő és folyvást terveket kovácsolt. Mivel pedig mindig a vállalkozó kíséretében jelent meg — a kinek valóságos árnyéka gyanánt látszott — a munkásnép nem mulasztotta volna el, hogy összesűgjön mögötte.

Egy napon a faluból egy paraszt lépett be Predur Maria Dejanához és egy cédulát adott át neki.

A maestra értesítette, hogy a komisszárius beidézte: másnap reggel nyolcz órakor jelentkeznie kell a rendőrségen. Még azzal lement Nuoroba, tompa nyugtalanságtól gyötört. A nap már lenyugvóban volt és nagy rózsás felhők környékeztek. Az erdők mélyéből, a hegycsúcsok, az őszi kődrészen szállongott fölé, mint távoli tűzvész füstje. Emlékek törtek rá és meggyorsította lépteit. Sietett, a hogy csak tudott és nyugtalanságában, türelmetlenségében már szeretett volna a községben lenni, hogy megtudja miről van szó.

De az asszonyok nem mondhattak semmit, sőt még a maestra kezdett el kérdezősködni és ezer meg ezer kérdéssel és föltevessel zárlatta. Elindult tehát Antonio Morohoz.

Belépett a kis udvarba és kopogott az ajtón, de senki sem felelt. Vissza akart fordulni, de az utca felől nehézkes és bizonytalan lépéseket hallott. Megösmerte a járásáról: Antonio Moro jött haza, részegen...

— Ez jól tesz neked, a ház ellen! — kiáltotta feléje az ajtóból.

Predur Maria Dejana hangjának hallatára, a részeg szinte ijedten állott meg, de aztán futni kezdett, tántorogva és talán el is vágódott volna, ha barátja nem fogja fel karjaiba. De a helyett, hogy hálás lett volna iránta, Antonio Moro dühösen öklözni kezdte Predur Maria Dejanát és ordított:

— Te leselkedtél rám... meg akartál ölni... Nesze neked, nesze...

— Megbolondultál! — kiáltotta a másik és behúzza a kis udvarba. — Gyere, egy-kettő, lefektetlek az ágyba, mint egy gyereket. Hol a kulcs?

Antonio Moro durva röhögésbe kezdett, a melybe elfúló, elcsukló sírás is vegült.

— Még a kulcsot is akarod? Nincs bent

semmi, de semmi! Még víz sincs... A nagyanyó már enni-inni se ad... És ki az oka ennek? Te, Gerusale, te, te rongyos bitang! Eredj innen, nincs itt semmi, a mi folygajtani való volna! Hord el magad, máskülönben kitaposom a béleidet, mint egy gyíkét... Fogod te még újra a királyt kerényet enni!...*

Predur Maria Dejana összehorzdalt. Nem a veszedelem miatt, hogy újra börtönbe kerülhet, hanem mert észbe jutott, hogy mit vétett Antonio Moro ellen, a barátja, volt fegyenc-társa, szállásadója ellen...

Nem kiabált többé, nem is beszélt többé, a míg csak nem sikerült előkeríteni tőle a kulcsot és be nem tuszkolta a részegét a szobába. Bent sötét volt. Csak a nyitott, kicsi ablakon át lehetett valami távoli tenger-félt megpillantani, közepén szirttel és a szirt fölött egy csilaggal, apró kis fényvel a végtelen éjszakában.

Így pislogott Predur Maria Dejana lelkében is valami kis méces, az utolsó: a remény, hogy őszinte vallomással elnyeri Antonio Moro bocsánatát.

— Most el fogsz nekem mindent mondani — kiáltotta és az ágyra nyomta a részegét. — Antonio Maria Moro, hát beszélsz most!

De a részeg egyre csak ezt ismételte:

— Te tettél engem tönkre! Te öltél meg engem!

— Jól van, ezt már tudom, ezt már hallottam — tört ki Predur Maria Dejanából a szót. — De figyelj ide: jóváteszek mindent. Holnap a komisszáriushoz kell mennem és én el fogok mondani neki mindent. Azt fogom neki mondani: én voltam az, ne bűnhődjön miattam senki és főképen ne szenvedjen miattam az a szerencsétlen...

— Ezt fogod mondani? És miért fogod ezt mondani?

— Mert ez az igazság, Antonio Mo! És még azt is el fogom mondani: hogy aljas emberek bujtogattak föl arra, hogy megtegyem: és én meg tettem, kétségbeesésben...

Antonio Moro lassan fölegyenesedett az ágyon. De még nem beszélt. Egy pillanatig szomorúan hallgatott. De aztán egyszerre fölharsant a részeg rekedt, durva hangja a sötét szobában.

— Oh, te bitang! Tehát igaz!

— Azt hiszem, te nem is kételkedtél ebben!

— És én mégis, még most is kételkedtem benne. De ha te magad mondd, hát nekem is el kell hinnem. Igen, most már emlékszem, ott találkoztam veled, láttalak elbűvára egy bokorban, mint valami vipérát! De hát miért tetted, miért tetted? Kétségbe voltál esve? Hahaha!

Ékszereket akartál venni a feleségednek, annak a gyöngyszemnek! Ime: ezért tetted. De ezért aztán most ő is aranyos díszet rak a fejére! Eredj és nézz utána magad... eredj csak, eredj... Te engem akartál kinevetni. De most én vagyok az, a ki nevetek és én nevetek ki téged! Hahaha...

A szobácska rengett a rettenetes kacagásától, a mely sokkal sértőbb és bántóbb volt minden szitkozódásánál. És Predur Maria Dejana úgy érezte, mintha arcuzal ütötték volna, a füle pedig zúgott, zengett. Sebastiana megcsalja? Kivel? Perroval?

— Kivel? — ordította göresösen vonagló kezét előrenyújtva.

A két férfi keze érintette egymást, mintha kések volnának az összecsapásra. De Antonio Moro megint végig heveredett az ágyon és nevette magát:

— Eredj és nézz utána magad! Eredj!

— Hazudsz! Ösmerlek. De most, akármilyen történik, meg kell mondanod annak az embernek a nevét, máskülönben megkeserülöd. Vigyázz magadra! Vigyázz!

— Úgy? Te még kiabálni is merészelsz? Te, épen te? Mit tehetsz te még ellenem, azok után, a miket már tettél! Gyújtás csak föl a másik erdőt is és mond azután, hogy én voltam az.

A lealacsonyítástól és fájdalomtól elvakultan, megtörtén, Predur Maria Dejana távozni készült. Nem csak hogy az utolsó reménysugara is eltűnt, de minden összeomlott körülötte.

Mialatt a sötétben az ajtó felé tapogatózott, megint hallhatta egykori társának kacagását, — azt az ijesztő, gyűlölettel teli, kárörvendő, kacagást — és ekkor ugyanaz a rémület fogta

el, a mely egyszer arra bírta, hogy rárohanjon a mostohaapjára. Inkább az önvédelem, mint a támadás ösztöne volt az, a mely arra kényszerítette, hogy visszarohanjon és rávesse magát Antonio Morora, a támadójára.

De közben a részeg meggyújtotta a lámpát és Predur Maria Dejana ott látta maga előtt, a mint hátat fordít neki, tántorog és még nyomorúságosabb mint ő. És nem volt bátorsága, hogy rárohanjon.

Körülnézett, mintha álomból ébredt volna. Látta a szomorú, sivár szobát, a fűtetlen kemencét, a szegényes ágyat, a hol egyszer ő mellette ült Sebastiana: és egyszerre — mialatt Antonio Moro még kacagott — úgy érezte, mintha valami súlyos kéz nehezédne a fejére és meghajolni kényszeríti. Odaborult az ágyra és sirásba tört ki.

Antonio Moro most feléje fordult és arcán a komikus ijedtség kifejezése egybeolvadt előbbi kísérteties, fenyegető vidámságával: néhány pillanatig úgy hallgatta a szerencsétlen férfi zokogását, mintha valami tavoli, ijesztő zajra figyelt volna, majd a mikor Predur Maria Dejana még mindig nem hagyta abba a sirást, oda lépett hozzá, megragadta a vállait és rázogtatni kezdte.

— Oh, ember, mit csinálsz? Nem szegényled magad? Most sírsz? Előbb kellett volna sirnod, Predur Maria Deja! Na hagyj már abba! Lehet, hogy tévedtem, sőt biztos, hogy tévedtem. Hát az ember barátja nem látogathat el a barátja házába? Hát én talán nem megyek el a te feleségedhez? Hagyd már abba, te bolond! Ki akartalak nevetni, mert te meg engem akartál kinevetni. De te butának látszol és mégis furfangosabb vagy a legravaszabb kópénál is: egyedül csak te dühítettél föl engem.

De megöregszünk és semmit se tanulunk és mennél butábbnak látszanak az emberek, annál agyafurtabbak. Te is butának és becsületlenek tartottad azt az ideget és az mégis már kétszer kijátszott és ha nem fordul föl hamarosan, a mint azt mi reméljük, hát harmadszor is elárul, mint Szent Péter az Úr Jézus Krisztust...

Predur Maria Dejana már nem is hallotta az utolsó szavakat. Fejét fölemelve, violaszínűvé vált arcát egykori társa felé fordította, merev tekintetű szeme csillogott és olyan volt, mintha benne egyszerre megkristályosodtak volna a könnyesepek: úgy érezte ebben a pillanatban mint hogy ha hirtelen villámlás cikázott volna föl előtte és sok mindent világosan látott már. Félig haragot, félig szánalmat érzett maga iránt, hogy ilyen otrombán be hagyta magát csapni.

— Megtalálták a maguk töfkölkjét... megtalálták bennem... — mondogatta és az arca vad, szilaj kifejezést öltött.

Aztán megkérdezte: — Mit mondolsz, tud róla az anyósom? Az a vén számár! Most egyszerre tisztán látok mindent. Mindent, mindent! De mégis én leszek az, a ki utoljára nevet! Most, most!...

Fölállt, de Antonio Moro — bár a borgóztól még ködös volt az agya — megérezte, hogy itt tüstént véres tragédia eshet meg és elhatározta, hogy ezt megakadályozza. Elállta az útját az ajtóhoz és komoly hangon így szólt:

— Jól gondold meg előbb, hogy mit teszel, Predur Maria Deja! A saját szemekkel győződj meg a dologról és ha már bizonyos is vagy benne, fontold meg még egyszer, hogy mit kell cselekedned. Megöltelek én talán téged? És te mégis elárultál engem, pedig a barát több, mint a feleség.

Predur Maria Dejana megint csak leült, lehorgasztotta a fejét és magába merült. A barátja most odament hozzá és vigasztalta, meggyötörte ugyanakkor, a mennyiben szemére vetette, hogy a vendéglátásáért és barátságáért elárulta.

— A mi most veled történik, az a büntetésed Predur Maria Deja! Térj magadba és törődj belé. De meg egyébként is, mi mást tehetnél? Megölni őket? És ha már megölted őket? Tönkre teszed ezzel magad, fegyházbá kerülés megint és onnan egyenest a pokolba.

Predur Maria Dejana vadul felordított és a saját ökleibe harapott: — Miért gyilkolsz még tovább? — kérdezte halkán. — Ölj meg már igazán! Itt a kés! Vágd el az ereimet: írást hagyok róla, hogy én magam öltem meg magam.

* A börtönbe jutni.

Székely Bertalan Album.

Karácsonyi ajándékkul minden előfizetőnknek — újévkor belépő új előfizetőinknek is — pompás kivitelű albumot adunk nagy festőművésznünk,

Székely Bertalan műveiből a művész tíz festményének művészi kivitelű színes másolatával Gerő Ödön szövegével.

Ez album lesz a nagy mester művészetének első összefoglalása s egyúttal párját ritkító képgyűjtemény, marandó dísz minden család könyvtárának. A

Székely-Album

karácsonyi számunkkal egyidőben fog megjelenni, előfizetőinknek ingyen küldjük meg. Újévkor belépő új előfizetőinknek is.

A Vasárnapi Ujság kiadóhivatala.

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyar Általános Hitelbank új palotája.

A magyar építőművészet egyik legújabb s egyszersmind legmonumentálisabb alkotását mutatja be mai számunk a Magyar Általános Hitelbank budapesti új palotájában. Ez a pénzügyi intézmény maga is egyik fokmérője annak az óriási haladásnak, melyet a magyarság az utolsó félszázad alatt megtett. Szerény viszonyok között keletkezve, Kornfeld Zsigmond és Ullmann Adolf lángese és fáradságot nem ismerő buzgalma által vezetve, Európa leg-hatalmasabb intézeteinek egyikévé fejlődött, melynek idegenben is érezhető a súlya. Most egy olyan palotát emelt magának, mely külsőleg is kifejezést ad az intézet jelentős voltának, egyszersmind pedig évszázadokon át beszélő tanúsága lesz a magyar építőművészet jelenlegi magas fokának. Ily értelemben a mai kulturánknak egyik mérföldmutató kőve. A palotát Alpár Ignác tervezte, nálunk a bankpalota-stylus legavatottabb mestere.

A KOMÁROMI KULTURPALOTA FELAVATÁSA. — Balról Zoltán napfényes beszéd és a palota épülete.

Licht Ödön felvétel.

óvatosabban, mennél puhább közel igyekszik őket kiemelni a világba. Úgy nyúl a saját mondanivalóhoz, mintha valami nagyon törekényt és finomat fogna meg. — mint mikor egy picit kis madarat tesz kezébe az ember: mindig attól kell félnie, hogy egy erősebb, keményebb fogással agyonnyomja. Az előadásnak ugyanez a finomsága van meg novelláiban, melyekből hetet vett fel könyvébe. Elbeszélő készségét jól ismerik lapunk olvasói, hiszen most fejeztük be érdekes regényét, és gyakran jelennek meg lapunkban novellái is. Belső, lelki élményeket rajzol ő is inkább, mint külső történeteket, az elbeszélésben is sajátos érzelmek, lírai színben oldja fel a világot, inkább szenvedések történetét írja, mint eseményekéét és személyekéét és eseményekéét kiadóról hangulat fontosabb neki, mint maguk a személyek és események. Még nem ért el művészi tetőpontjára, még találunk benne csirák, melyek majd csak ezután fognak kialakulni, hogy többszínűvé, hangokban gazdagabbá és súlyosabbá tegyék mondanivalóját, de már ma is megvan benne az, ami az író elkülönítője az egész világtól és a mi biztos kritériuma minden igazi írói hivatottságnak, megvan a saját hangja, a saját álláspontja a világgal és az élettel szemben s biztosan tud uralkodni az előadás eszközein.

Ifjúsági könyvek. Az ilyenkor, karácsony táján megjelenő ifjúsági olvasmányok nagy tömegéből is kiemelkedik néhány kitűnő munka, melyekről meg kell itt emlékeznünk. **Székely Zsigmond** maczkó-könyveinek új kötete jelent meg **Dörmögő Dömötör újabb utazásai** háborúban és békében. Irta **Székely Zsigmond**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K. **Mély hűvön.** Följegyzések, elbeszélések, írta **Lakatos László**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona. **Dörmögő Dömötör újabb utazásai** háborúban és békében. Irta **Székely Zsigmond**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K. **Kisbúrgósdától Váralig.** Regény az ifjúság számára, írta **Rákosi Viktor**. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia); ára 2 K. **Pöröl a ládika.** Irta **Holló Sári**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 2 K. 40 fill.

Egy magyar fiú, Csóka Peti kalandjait mondja el benne, a ki hazulról elindulva belekerül mindenféle viszontagságok után Napoleon hadseregébe, a gárdába, résztvesz az oroszországi balvégzetű hadjáratban, orosz fogságba kerül, onnan is kiszabadul és épen a vaterlói csata előestéjén érkezik vissza a császárhoz. A kalandos történet pompásan van elbeszélve, a kortörténeti események kitűnő kiaknázásával, változatos jelenetekkel és pompás humorral. Új név az ifjúsági irodalomban **Holló Sári**, kinek **Pöröl a ládika** című könyve jelent meg. Kedves, gyöngéd mesék, friss, érzelmes hangon, szívhez szólóan elbeszélve, kedves eredeti leleménnyel. Mind a három könyv igen szép kiállításban, bőven illusztrálva, csinos képekkel díszített kötésben jelent meg.

Új könyvek. **Mákvirágok kertje.** Irta **Krúdy Gyula**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K. **Mély hűvön.** Följegyzések, elbeszélések, írta **Lakatos László**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona. **Dörmögő Dömötör újabb utazásai** háborúban és békében. Irta **Székely Zsigmond**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K. **Kisbúrgósdától Váralig.** Regény az ifjúság számára, írta **Rákosi Viktor**. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia); ára 2 K. **Pöröl a ládika.** Irta **Holló Sári**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 2 K. 40 fill.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napokban: **Gidófalvi Gróf István** nyug. miniszteri tanácsos 1848—49-iki honvédfőhadnagy, 90 éves korában Uzon. — **Losonczy Losonczy Antal**, 80 éves korában Budapest. — **Oszdóai Vass Antal** nyug. belügyminiszteri osztálytanácsos, 70 éves korában Budapest. — **Székely Károly** nyug. orvos, 68 éves korában Budapest. — **Székely János** mérnök, 60 éves korában Pozsonyban. — **Erényi Lajos**, 83. gyalogezred nyug. századosa, a szolgálati érdem tulajdonosa, 47 éves korában, Mosonmagyarószon. — **Hevessy Vilmos** ezredes, a bécsi helyi 4. császárszázados parancsnoka, Bécsben. — **Kálmán Lőrincz** jegyző, 56 éves korában Martonvásáron. — **Miskei Monostori Thassy Kálmán**, 31 éves korában. — **Tóms János** nyug. államrendőrségi tisztviselő, 69 éves korában Érsekudvarban. — **Pálkányi József** hercegi uradalmi levéltáros, 74 éves

korában Keszthelyen. — **Bismeyer György**, 59 éves korában Budapest. — **Farkasfalvi dr. Márk József**, 36 éves korában Soroksáron.

Nemes Fáy Antalné, szül. Ocskovszky Anna, 67 éves korában Budapest. — **Oz. Kissalóczy Sándor**, szül. ragályi Halászy Franciska, 73 éves korában Ajánáskón. — **Varga Sándorné**, szül. szőgi Egressy Erzsébet, 70 éves korában Szegeden. — **Oz. Császár Istvánné**, szül. földelki Náray Ilka, 61 éves korában. — **Radich Olga Károlyné**, szül. Agner Berta, 57 éves korában Kiskőrösön.

EGYVELEG.

* A Panama csatorna építői nem kapnak szobrot. Két év múlva, 1915-ben meg akarják nyitni az újkor legesodásabb technikát alkotását, a Panama csatornát. Az amerikai sajtóban nemrég felvetődött az eszme, hogy az építés két vezető mérnöke, Goethals és Gorgas ezredes szobrot kapjon és hogy egyik szobor az Atlanti óceán, a másik a Csendes óceán partján állítsassék fel. A sajtó másik része tiltakozik a terv ellen, hogy élő emberek szobrot kapjanak. A washingtoni kormány az utóbbi álláspont javára döntött, kimondva, hogy a csatorna építőinek nem kell marandóbb és nagyszerűbb emlékek, mint maga a csatorna.

Ó-Tátrafüredről jelentik, hogy a Magas Tátrában ezidén rendkívül korán köszöntött be az igezi tél időjárás. Tátrafüred már e hó elején behavazódott és különösen az utóbbi napokban volt kiadós, tartós havazás. A hóréteg vastagsága jelenleg 50—60 cm., s a közlekedést hókelek segítségével tartják fenn. A hegység magasabb részeiben a hó már 1 m. magasnak fekszik. Ó-Tátrafürednél a barátságos Grandhotel megnyitott és nagyszámú érkezők az üdülést kereső és téli sportot űző vendégek, úgy a bel- mint külföldiek. A sportpályák elkészültek és kitűnő állapotban vannak.

A kínai hadsereg újraszervezéséről. Tudvalevőleg az új köztársasági kormány egy hadsereget, mint a rendőrséget, a legmodernebb európai felfegyverezéssel látja el. A kínai nép jellegzetes fajit tulajdonságaihoz tartozik, hogy mindenkor nagy előszeretettel viseltetett a könnyű és így mindig könnyen magánál hordozható fegyverek iránt, ám másrészt a kínaiak roppant szívóssága és életereje igen nagyhatású fegyvereket kíván. Ebből a nézőpontból érdekes a kínai kormány amaz elhatározása, hogy a rendőrséget legújabbban a magyar Fegyvergyár által készített, mellényzsebben hordozható Prommer-Baby pisztolyokkal szereli föl, melyek kis térfogatuk, könnyű súlyuk, ám bámulatos lövéshatásuk által, világszerte a legtekélyesebbnek vannak elismerve.

Divat. Ez a szó, amely a kultúrasszony életében oly nagy szerepet játszik, csak akkor jut teljes érvényre, ha neki mindenki feltétlenül aláveti magát. A ritk szálada tangó-estészté a szemléletnek bő alkalmát van az ott egybegyűlt előkelőségeken a legújabb divatot megfigyelni. A divat sajátossága: folytonos változatossága. Azok a társadalmi körök, amelyek most a Ritben látnak, nemcsak naponként, hanem napjában többször is, változtatnak ruhát és cipőt. Eppen az utóbbiról emlékeztet meg mostoha a divatújdonságok, hadd beszéljünk most bővebben róla: Az egykori egyszerű slipper az elegáns budor papucs váltotta fel, mely selyemből, brokátból, velurból vagy vadbőrrel készült díszíti a reggeli toilletet. Az estélyi és bál cipők oly változatos pompával készülnek, hogy alig találunk elég elismerő szót. A koturnus cipő mindenemű brokátból, a legújabb szinharmonikában, gyönyörű agraffakkal készülnek. Ritben a tangónál főképp magas, fűzős vagy gombos cipőt viselnek, világos bőr vagy posztóbéttel. Formájuk rövid és lapos, amely a nagy lábakat is pompásan tudja leplezni. Gyakran fekete selyem cipőt is látnak széles csattal és nagy straszagratokkal, vagy pedig a koturnus cipő mintájában, amely a francia „Lafayette” (IV. Váci-utca 35.) cipőfőző kizárólagos divatújdonságához tartozik s amelyet ezen áruház Párisból hozott Budapestre.

A csebecmők időelőtti mesterséges táplálása veszélyes. A természetes kiegészítő és nem társzó táplálék lehetőségei a „Galego” Jótékony Társaság van a tej mennyisége 30—40%, A csebecmők rendszere senkinek nem járhat, hanem teljesen káros. A csebecmők rendszere senkinek nem járhat, hanem teljesen káros. A csebecmők rendszere senkinek nem járhat, hanem teljesen káros.

Szerkesztői üzenetek.

Égi szerelem. Nagyon zavaros áradozás, a mely iszapban, sűrűn, átütöztenél folyik keresztül a hosszú versezeten, anélkül, hogy eleje, közepe és vége volna.

Az amulet. A novellából az derül ki, hogy szerzőjének vajmi kevés mondanivalója van s azt se tudja másképp elmondani, mint az irodalom elhasznált kelléktárából való képekkel.

Gyöngyvirág. Nőies díletáns-munka, csak székebb körnek való, nem a mi nagy nyilvánosságunknak.

Fény-árny. Mondvánálát szavazás, nincs egy igaz hangja.

Szonett. Nem is szonett, csak a sorok és rímek elhelyezése mutatja annak, hiányzik belőle a szonett lelke: a mondanivalónak kristályos, tiszta kifejezése.

Steckenpferd

BERGMANN & CO. gyártmánya TETSCHEIN A. E. elérhetetlen hatású szelőkötő eltolására és nekik lövhetetlen szer arc- és bőrpótlásra, mit számtalan elismerőlevellel bizonyíthatunk. Gyógytárakban, drogériákban, illat- és fodrász üzletekben 80 fillért kapható. Szintugy pártatlan hatású női kézpótlásra a Bergmann „Manera” illókrémje, mely tubusokban 70 fillért mindenütt kapható.

AZ ÚJ „BERSON”

Ekszeres! Ezüstneműek! kőszep és angol rendező részletezőtára is beszerezhető gyári áron áremelés nélkül. **SÁRGA JÁNOS** ékszerész, 13. sz. utcán ingyen és bérmentve látogatunk meg.

a melyben minden sor úgy hat, mint egy finoman csiszolt briliáns megannyi faszettája.

Fel. Nem tudja kimondani, a mit akar, csak erőlködik, erő nélkül.

Lemondás. Sívár próza, afféle gyalogjáró rigmus, a mely nem tudja a magyar alexandrinust muzsikálissá tenni.

Szűveszter-est. Nem épen rossz vers, de teljesen az efféle alkalmai versek konvencionális mondanivalójának körében mozog s nem mond semmi újat.

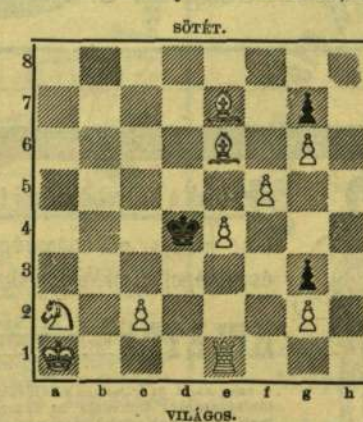
Az élet epigrammá. Meglehetősen összefüggéstelen s üres elmékedések, a gondolkodás felszínéről. Epen az efféleknél kellene mélyről jönnie és lendülettel szállnia.

Éa már csak voltam. Ma, stb. Nem művésziileg megcsinált dolgok; van mögöttük valami költői mag, de a versekből sehog sem tud úgy kijönni, a hogy kellene.

Igy jár. Hisztéria. Nagy szavak, melyek nem hordanak hozzájuk illő tartalmat, olyanok, mint a kapu fölött erőlködő karatiédék, melyekről tudjuk, hogy csak erőlködnek, de nem emelnek igazi terhet.

SAKKJÁTÉK.

2880. számú feladvány Owen L. E.-től, Dorpat.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2873. számú feladvány megfajtása Polkoska Emiltől.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Kg7—h6! 2. Kk7—f8! 3. Vh5—h3! matt. 1. ... Fh4—g5 2. Vh5—h3! stb.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 47-ik számában megjelent képtalány megfajtása: Dél-Amerika.

Feloldó szerkesztő: Holty Pál. Szerkesztőiroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vegyen Schweizer's Selymet

Korábban mint a mi udonságunkból fakato, fehér, vagy színes: crepon, laposdosa, chine, ottoman, messalin stb. mouseline 120 cm. szélességű K. 1.20-tól kezdve, básony ruháknak, és blúzoknak, plusz kabátoknak és képeneknek. Valamint blúzok varrási és ruhák valódi anyagok: himzseli batist, gyapjú, és sejtymben. Mi csak a kereskedő szolid selymeszövet árulunk, közvetlenül magánvevőknek, postaköltség, és vámmentesen a házhoz. (Lásd a levélbéllyeg.)

Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Szájz)

Lohr Mária (KRONFUSZ)

A főváros első és legnépszerűbb színpadja, tisztított, vegyített és kellemes gyári intézete.

Gyár és főüzlet: VII., Baross-u. 85. Telefon: József2—37.

Fidók: II. ker., Fő-utca 27. sz. IV. ker., Eszék-ut 6. sz. IV. ker., Kemény-utca 14. sz. V. ker., Harmad-utca 4. sz. VI. ker., Teréz-utca 39. sz. VI. ker., Andrássy-ut 16. sz. VIII. ker., József-körút 2.

Bluz és Pongyola remek udonságok meglepő olcsó áron.

Costüm és ruha mérték szerint készül:

REICH HENRIK czégnél, BUDAPEST, IV., EGYETEM-U. 9. SZ. Saját műhely. Telefon: 142—06.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

re- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenyénél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

KALODONT Fog-Krém és szárvíz

EGY EMBERT KERESÉK AKI NEM VISEL

PALMA KACSKUK-CIDOSARKOT

TÁTRAFÜRED TÉLI GYÓGYHELY. TÉLI SPORT REMEK TÉLI KLÍMA. 5 1/2 Klm. BOBPÁLYA, KORCSOLYAPÁLYA

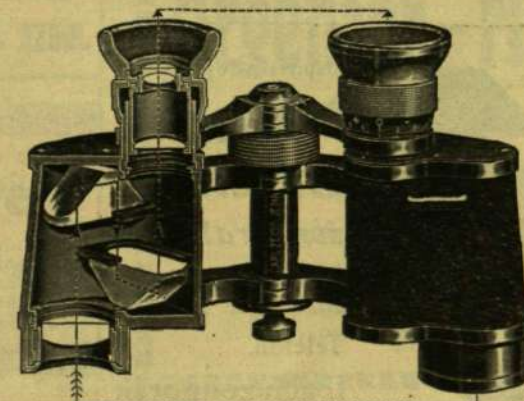
Téli idény: DECEMBER—MÁRCIUS Prospektust küld a GRAND HOTEL IGAZGATÓSÁGA.

Bőröndös PAPEK JÓZSEF bőrárú gyártó, Budapest, VIII., Rákóczi-ut 11. sz.

CZIMBALOM Legújabb szab. acélkeretű zongorával részlete és. Codaerős, tiszta gramofon hang 25 K. (Félbő). — Hozz: Földi Sári, Király, Rósa, Berczi, Bonci, Caruso-tól legújabb lemezek 2 korona 50 fill.

Hegedők világghírű mesterek 1000-1500 K. áron. Fuvolák, Türogatók, enterák, harmonikák, stb. — Hárók. MOGYOROSY GYULA kir. szab. hangszerész, Bpest, VII., Rákóczi-ut 71.

ZEISS

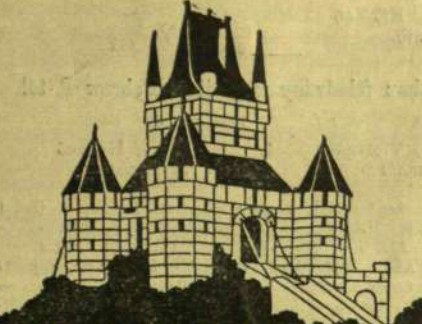

Tábori látcsövek és színházi látcsövek. Nagy fényerősség. — Nagy láttér. **ÚJ MODELLEK.** Eredeti áron minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők. T. 404. sz. katalógus díjtalan.

IX/3., Ferstelgasse 1.

Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

RICHTER-FÉLE HORGONY-ÉPÍTŐKÖZSEKRENY
Rendkívül szórakoztató játék
gyermeknek és felnőttek részére.
Eltérítendő ujdonság.
Falusi házak és nyaralók fölépítésére szolgáló
HORGONY-ÉPÍTŐKÖZSEKRENYEK.
Kapható az ország összes játékbizletében.
Ingyen és bérmentve küldjük az 1514. sz. színes ábrákat is tartalmazó jubileumi árjegyzékünket, ha a jegyzék számát közli velünk.
Richter F. Ad. és Tsal, Wien XIII., valamint nagyban előrusítás:
ATHENAEUM R.T. EISLER-OSZTÁLYA
Budapest, VII., Miksa-utca 8.

Egész lapos Remontoir doublé-arany gavalléróra 7 korona.

A valódi aranyóra megvásárlásig hű utazása. Gyönyörű szép, kézzel vésett ugrófedéllel finoman mintázva. Préselt arabszövegű fémszámmal és másodpercmutatóval. Pontosan szabályozott és szavatolt pontos járásu valódi svájci szerkezet. Eredeti jótállást nyújtókorat 3 évi a jó járásért s az aranyutántartásáért. Ára 7 k. rona (portó 70 fillér).
Utánvét mellett szállítja: **JAKOB KONIG, WIEN, III/230. Löwengasse 37/a.** országos nagy raktára.

MARGIT
gyógyfürrás. — (Bereg megye.)
A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmait igen jó hatású még akkor is, ha vérsek este forog fenn.
Megrendelhető: **EDESKUTY L.-nál** Budapesten és a forrás kezelőegységénél Munkácsen.

Alapítva 1865. évben.
Heckenast Gusztáv
zongoratermei
Budapest, csakis Gizella-tér 2. szám.
Telefon.
Ibach-zongorák egyedüli képviselője.
IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnány, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefaniy stb.

Kötörök, sajtolók
homok- és kavicsmosógépek, betonlomb- és falazótéglagyártó-gépek, tetőcseszépgyártó-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. — Asbestpalagárák gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek
Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstätt, Leipzig mellett
Kérjük gyárunkat meglatogatni.
238. sz. árjegyzék ingyen.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.
Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer
étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.
Étkezés közben véve, megóv a **gyomortelheléstől.**
Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**
Kapható:
minden gyógyszárban valamint
Rozsnyay Mátyás
Arad, Szabadság-tér 8.

Csak a hölgyeket érdekli!
Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szakkönyve
KELETI I.
Bpest, IV., Korona-herceg-utca 14/16. sz. (Úr. Szapáry-udvar.)
A szex saját gyártmányú és külföldi különlegességei: Maszkotok az összes altesti bántalmak ellen. Eredeti párlat fűzők és melltartók épermetek részére, valamint kiegyenlítőfűzők ferde növekedés számára. Cs. és kir. szab. sérvkötők. Egyenestartók. Hygienikus hajhajkötők. Gumiharigánnyak. A legkiválóbb francia és amerikai női övszer különlegességek: Uj! Auto Vaginal Spray. Uj! Irrigátorok, bidék, valamint az összes betegségre való kezelés. — Csak szakavatott női kezelés. — Mérsékelt és polgári árak.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

KORLEK
GOÛT AMÉRICAIN

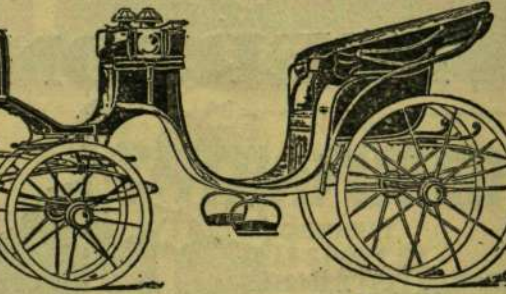
Aranyérem, Wien 1912.
IDEGGYÖNGE FERFIK
elgyógyult erejüknek visszatérését elősegítik az **EVATON-TABLETTÁK**
által. Kérje az orvosi véleménygyűjteményt. Minta K 4.20, 1/2 kárton K 10, egész kárton K 18. utánvételt vagy az összeg előzetes beklüldése ellenében:
St. Markus-Apothek, Wien, Hauptstrasse 130
Főlelőnök: Hunnia-gyógyszertár Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 56. sz. — Dr. Fleisch Emil gyógyszer-tára, Győr. — Kapható minden gyógyszerárban

Legszebb karácsonyi és ujévi ajándékok.
Művészi virágtartók, virágvázá, szökőkutak, kerti padok, kandallók, vasbetétes portland cementkőből,
melyek szobákban, szalóknokban, ebédlőben, télikertben igen szép díszít képeznek, természetesen a szabadban is.
Tervezi és készíti:
Baum Lipót
szobrász, iparművész.
Budapest, VI., Hermina-ut 41.
Telefon: József 23-45. Telefon: 154-45 sz.
Érdeklődőknek fényképes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Serravallo
kína bora vassal
Hygienikus kitalálás 1906. Legmagasabban kitünt. Erősítőszert gyengédek, vérszegények és lábbadozók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.
Külföldi 7000-nél több orvosi vélemény.
J. Serravallo, cs. és kir. udv. szál. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban kor. 2.00, literes üvegekben kor. 4.80.

Kocsiárucarnok
Budapest, IX., Köztelek-utca 4.
A monarchia legnagyobb kocsi ártára. Árjegyzék ingyen.

G. WASHINGTON
kávé által 1 pillanat alatt a világ legjobb kávéját hozhatja. Hideg, meleg, forró vízben és tejben könnyen oldódik. Kapható mindenütt 1.50 K.ért. Osztr.-magy. monarchia részére kiz. egyedüli ártók:
Freudiger és Radó
Budapest, VI., Dessoz-utca 34. szám. — Telefon 29-75

Technikum Mittweida
Igazgató: A. Holz, tanár. Szász királyság. Magasabb műszaki tanintézet, az elektro- és gép-technika terén. Külön osztály: mérnök, technikusok és művezetők részére. Elektrotechnikai és gépészeti laboratórium. Tanulmányi műhelyek. Legjobb és leglátogatottabb intézet. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Wiktorin lámpa
A legszebb **KARÁCSONYI AJÁNDÉK.**
Nincs vezeték! Bárhová vihető! Tartóssága örökös, jótállás mellett. 100 gyertyafény óránkint 4 fillérbe kerül. Kérjen árjegyzékét.
WIKTORIN ÉS TÁRSA, BUDAPEST, VIII. Baross-ut. 1.

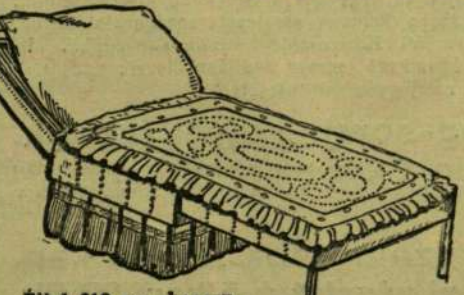
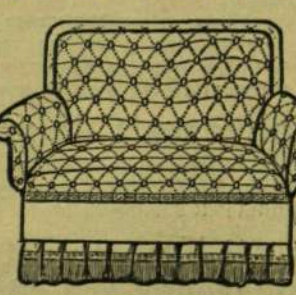

EZÜST! DRÁGÁKÓ! ÉKSZER!
SÁRGA JÁNOS
cs. és kir. udv. szállító, ékszerész, műtőorvos.
Bpest, IV., Kilyó-tér 5.
Ezüst ékszerek, grammya munkával együtt 12 f. Ezüst tálcák, tálcák stb. grammja 15 fill. Ezüst szuportartók, kosarak, szorított-álványok stb. gr.-ja 10 fill. Előrendel. árak! Legújabb árjegyzék ingyen és bérmentve. Védőre választékok KÜLFÖLDI gyári áron beszerezhető!

SPORT SZÁNKÓK
Téli-sport.
A hírneves „Rohonczy” „Columbus” korcsolyák és „Achilles” b. katedós korcsolyák. — Nagyarányú kormányozható sportkorcsolyák. Kétféle méret: sportkorcsolyák, mell-ny., sap-ak, swaterek, labalegítők stb. nagy választékban.
Svéd szánkó gyermekeknek — K 5.—
Hallvölgyi szánkó felnőtteknek — 6.50
Dávosi ródli gyermekeknek — 7.—
Felnőtteknek — 8.50
Kétféle szánkó — 10.—
K 80 100 115 — előre 210 220 195
K 15 20 25 Ski kötéssel 40 38 36
Jégkorcsolya botok — K 3.— és feljebb.
Arjegyzékét bérmentve küld: **WESZELY ISTVÁN** Budapest, IV./To., Váci-utca 9. szám.

MINDEN HÁZTARTÁSBAN NÉLKÜLÖZHETETLEN A 32 arany éremmel és a legfelső elismeréssel kitüntetett, VILÁGHÍRŰ „SCHÖBERL-ÁGY”
Éjjel 210 cm. hosszú, kényelmes ruganyos-ágy.
Nappal elegáns szék.
Használatban 184.000 darab. Kapható minden kivitelben. Szét-küldés a világ minden részére.
Schöberl Róbert udv. száll. cs. és kir. szab. gyára által
●● Kizárólag: Budapest, Harisbazar. ●●
Mivel újabbban többféle silány utánzatot hoznak forgalomba, felkérem a t. közönséget, hogy ilyeneket saját érdekében utasítson vissza. Árjegyzék bérmentve. — Ugyanitt szabadalmazott ágygyá alakítható diványok, székek betegek részére, sodronyágyak és díszes diványpárnák kaphatók.

„JESCOCZIPÖK” ELSŐRENDÜK! Egységárak: A legjobb 12-50 kor. A legelegánsabb 16-50
Angol varrott fekete, barna, lakk ujdonságok.
RAKTÁRAK: Deutsch Antal IV. ker., Kecskeméti-utca 19. sz., IV. ker., Kossuth Lajos-utca 2. sz., VII. ker., Erzsébet-körút 36. sz. Telefon: 44-57. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Angol bőrbutoripar
Bőrbutor szakműhelyek
KENDI ANTAL
Budapest, IV. ker. Semmelweis-ut. 7. sz.
Angol bőrbutor, Ebédő-székek, irodai karosszékek szakszerű gyártása. Külön osztály használt bőrbutor modernizálására, felújítására és festésére. Székalkatások.

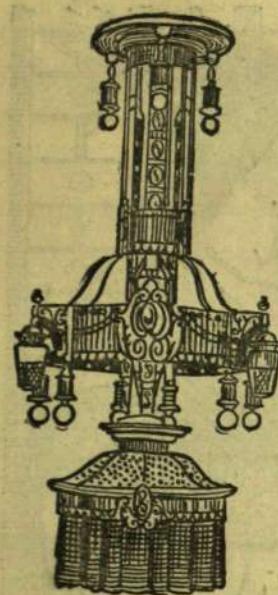

Brázay-féle Najád kéz- és arc krém
Szépségnek varázsát, Ifjúságnak báját, Lehel orcsádra Brázay Najádjá.
Ára 1 korona. Kapható mindenütt és
BRÁZAY KÁLMÁN cseégnél
Budapest, VIII., Baross-utca 43.

„ARGENTOR”
Csinos karácsonyi ajándékok, asztali készletek, virágédények stb. Elismert legjobb minőségű chinacézst elsőrangú kivitelben a legutányosabb gyári áron.
Argentor - Művek
Rust és Hetzel
császári és királyi udvari szállítók. Saját gyári raktárak:
Budapest: IV., Váci-utca 5. sz. IV., Koronaherceg-utca 5. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

K NUTH KAROLY
mérnök és gyáros.
Os. és kir. fensége József főh. udv. szál.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legszebb karácsonyi és újévi ajándék a
szép csillár vagy
diszes **asztali lámpa**

Mielőtt csillárszükségletét fedezné, okvetlen tekintse meg modern

**gáz és villamos csillár-
mintatermeinket.**

Gyári árak: — Előnyös fizetési feltételek.

ÁLTALÁNOS GÁZIZZÓFÉNY R-T.

Budapest, VII. ker., Vörösmarty-utca 5.
TELEFONSZÁM: József 16—14. és 16—15.

Riessner Kályhák

Phönix-
folytonégők

Egészségi szempontból
legkifejlesztettebb rendszer.

Eredeti biztonsági szabályozóval.
Gázkiomlések és robbanások
kizárva.

Pluto

az új rendszer.

A fűtési szakma terén évek óta
tartott tanulmányozások
kimagasló eredménye

Fortuna

• Ringeisen Testvérek cégnél Budapest,
Hold utca 21.

Mit kiabál?

**MÁGNÁS
CIPŐKRÉM**
Minősége kifőnő
puhít, lisztli,
fényesíti.
Gyártja: **HERCZEG és GEIGER**
Gyász. és kir. udvari szállító Budapest,
KAPHATÓ MINDENÜTT.

52. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 28.

Szerkesztőségi iroda: IV. Várnegy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott veltidő is csatolandó.

EGY MILLIÓ KORONA NYERHETŐ

egy Konvertált Jelzálog-sorsjeggyel a legközelebbi december 27-iki húzáson.

A világ legjobb sorsjegye a Konvertált Jelzálog-Sorsjegy.

A Konvertált Jelzálog-Sorsjegyeknek van évenként a legtöbb húzása.
A Konvertált Jelzálog-Sorsjegyeknek vannak a legtöbb nyereményeik.
A Konvertált Jelzálog-Sorsjegyeknek vannak a legjelentékenyebb főnyereményeik.
A Konvertált Jelzálog-Sorsjegyek biztosítékot nyújtanak, hogy egyszer okvetlenül kisorsolhatunk.
A nyerési esélynek az 50-szeresére való fokozása céljából a «Fortuna» sorsjegytársaságot alakítottuk.
A «Fortuna» sorsjegytársaság 50 tag számára 50 Konvertált Jelzálog-sorsjegyből áll.
A tagok egymástól függetlenül és minden tag a következő jogokat önállóan élvezi:
Minden tag a sorsjegytársaság tartama alatt a részjegyén feltüntetett

50 drb Konvertált Jelzálog-sorsjeggyel játszik.

és igényt tart a nyeremények ötvened részére. Nagyobb nyereményeket a húzás után
azonnal szétosztunk. Minden tag a sorsjegytársaságnak 4 év múlva történő feloszlásakor
a részjegyén feltüntetett sorsjegyek közül

1 drb eredeti Konvertált Jelzálog-sorsjegyet kap.
Egy részjegyének ára 48 havi részlet á 5 kor. 90 fill.

Az első havi részletet postautalványon kérjük. A további részeket portómentes be-
küldésére postabefizetési lapokat fogunk rendelkezésére bocsátani.
Az első részlet vételét után rögtön megküldjük a megrendelő nevére kiállított részjegyet,
mely 50 Konvertált Jelzálog-Sorsjegy sorozatát és számát tartalmazza. Ezzel biztosítva van
a nyerési joga már a legközelebbi

1913 december 27-iki húzáson,
főnyeremény egy millió korona.

Különös kedvezmény: Az első két részlet, vagyis 11 korona 80 fillér egyszerre való
beküldése esetén a harmadik részletet nyugtázzuk, tehát a harmadik részletet ingyen.
Sorsolási jegyzéket minden húzás után küldünk.
Utánvételt részjegyeket nem küldhetünk, ennél fogva megrendeléseknél legalább az első
részlet beküldendő.

FŐVÁROSI VÁLTÓÜZLET-TÁRSASÁG, Adler és Társa Budapest, V., Sas-utca 23/25.
Alapított 1874. évben.

Sorsolási tervezet.

Évente 6 húzás.

december 27, február 25, április 25, június 25, augusztus 25, október 25.

Utolsó húzás 1859 ben.

Nyeremények jegyzéke

1 főnyeremény	1,000.000
1	500.000
1	300.000
2	100.000
2	200.000
1 nyeremény	75.000
1	50.000
1	150.000
3	30.000
3	30.000
6	10.000
6	30.000
3	5.000
3	30.000
9	3.000
9	9.000
15	1.500
15	13.500
48	1.000
48	15.000
30	500
30	24.000
600	400
600	12.000
	200
	120.000

Minden sorsjegy okvetlen kisorsolhatik.

Kisorsolt sorsjegyek a nyeremények kifizetése után értéküket
továbbra is megtartják és a további húzásokon is részt vesznek.
Ennél fogva minden sorsjegye több nyereményt is nyerhet.

Ha nem társaságban akar játszani,

hanem egyes Konvertált Jelzálog-sorsjegyeket egyedül nyerési
joggal óhajt beszerezni, úgy az 1883: XXXI. t.-cz. alapján
kiállított egyes Konvertált Jelzálog-sorsjegyről szóló részlet
is rendelkezésére áll.

Mikor leszáll a szent homály,
És villognak a piczi fák:
Titokzatos, nély áhitatban
Elnémul a zajos világ.
Hegyoldalon, szűk völgybe lenn
A leggyorsabb láb is pihen.
Egy pillanatra mind megállunk:
Játékot oszt Jézuska nálunk!

Csak egy nem állhat meg soha.
A gépnek nincs karácsonya!
Fáradhatatlan, súlyos lába
Bevágat ködbe, éjszakába.
A gépnek sürgős útja van.
Sziklák fölött, síkos jegen,
Beláthatatlan síneken
Örökké csattog, bűg, rohan!

S az, a ki fenn, a gépen áll.
Nyugalmat épp úgy nem talál.
A perc, a mit mindenki más
Leköthet: ennek indulás!
De társak nélkül nincsen ő,
Vas-gép vasmarku mestere:
Megy híven és bátran vele
A kalautz, a fékező.

Ezernyi gyertya ég, lobog,
Az emberek mind vígan vannak.
De ők a fényes városok
Hosszú során csak átrohannak.
Nézik sovány, messziről,
— Érez-kötelesség katonái —
Miképen gyűlnak sorra föl
A drága ünnep karsu fái!

És míg a roppant gép szalad,
Száz állomáson végig-zúgva:
Bús melázással otthonukba
Tér vissza minden gondolat.
Ég náluk is Jézuska fája,
De fél-öröm lehet csak ott,
Mert a család, az elhagyott,
Agyódva gondol az apára!

Ó névtelen hősök hada,
Javul-e sorsod valaha?
Karácsonyunkban lesz-e részed?
Vagy akkor lesz csak pihenésed,
Ha majd rohansz a nagy, fekete gépen
Végstációdra, rémesen dörögve,
Megállasz egy kis fakereszt tövében,
És ott elalszol, békén, mindörökre!

Ábrányi Emília.